

Arbetspension

1:2019

PENSIONS- KONFERENS I FINLAND

Tillräckliga pensioner är temat för en internationell pensionskonferens under Finlands EU-ordförandeskap i Musikhuset i september.

S. 6

INDIKATORER

Rudi Van Dam känner EU:s pensionsindikatorer.

S. 4

NATIVITET

Födelsetalen målade den stora bilden i långsiktscalkylerna.

S. 26

PENSIONSPENGARNA

Arbetspensionsanstaltarnas bokslut

S. 13–20

Rudi Van Dam, expert på sociala indikatorer i Europa, kommer att tala på konferensen i Helsingfors.

- 3** LEDARE
Mera information med detsamma!
- 4** INTERVJU
med Rudi Van Dam i Bryssel
- 6** PENSION ADEQUACY
Internationell konferens i Helsingfors i september
- 7** NY PENSIONSÄKNARE
Den nya räknaren på Arbetspension.fi ger en mer realistisk bild av pensionen.
- 8** ERFARENHETENS RÖST
Intervju med Jukka Rantala som gått i pension från posten som vd för Pensionsskyddscentralen

- 13** BOKSLUTSBILAGA
Arbetspensionsanstaltens bokslut år 2018

- 18** ANSVARSFULLA INVESTERINGAR
Enkät om ansvarsfulla investeringar bland arbetspensionsförsäkrarna

- 21** UNDER LUPPEN
Det hettar till kring arbetskraftens rörlighet

- 24** SAKKUNNIG
Allt fler A1-intyg utfärdas inom EU.

- 26** PROGNOSEKALKYLER
Nativiteten målade den stora bilden.

- 28** JORDEN RUNT
- 30** AKTUELLT
- 31** UTNÄMNINGAR
- 32** NYASTE PUBLIKATIONER

*Bilaga:
Arbetspensionsanstaltens bokslut 2018*

En internationell konferens om pensioner ordnas i Musikhuset i Helsingfors 17.9.2019, när Finland är EU-ordförande.

Som nybliven pensionär har Jukka Rantala, tidigare vd för PSC, mer tid för läsning.

21

Reglering av utsända arbetstagare ingick i president Emmanuel Macrons valtema år 2017. Frågan var fortfarande aktuell i EU-valkampanjerna. Foto från Gula västarnas demonstration i Paris.

Mera information med detsamma!

KONKURRENSEN är hård i uppmärksamhetsekonomin. Folk är intresserade av sådant som väcker känslor och har ett nära samband med deras eget liv. Om själva temat inte intresserar, hjälper det inte att ta till en större megafon.

Undersökningar visar att medborgarnas kunskaper om arbetspensionen är måttliga. Med god kundservice når vi dem som redan behöver pensionsinformation och -tjänster. Men hur ska vi få dem som har långt kvar till pensionen att intressera sig för pensionsfrågor?

Åtminstone halva sanningen är: inte just på något sätt. Men vi ska inte kasta in handduken.

FINLÄNDARNA får eller vill ha information om pensionerna främst genom pensionssektorns webbplatser och som personlig rådgivning. Detta resultat kom fram i Kevas färskta enkät och har också upprepats i Pensionsskyddscentralens årliga Pensionsbarometer.

Traditionella medier, sociala medier och broschyrer spelar en mindre roll. Visserligen kom också mediernas roll fram i en annan undersökning som PSC gjort.

Vad innebär resultaten då? Åtminstone lönar det sig för pensionssektorn att hålla sina webbplatser och e-tjänster i gott skick, låta att använda och tillgängliga. Satsa också på personlig rådgivning, vare sig den som ger råd är en människa eller en mångsidigt skolad bot.

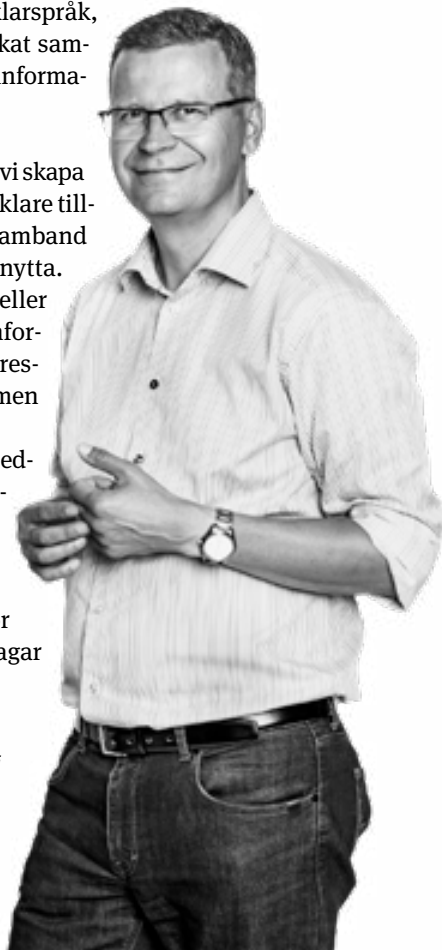
FÖR ETT PAR ÅR sedan gjorde jag en enkät om pensionskommunikation bland en del personer inom pensionssektorn och arbetsmarknadsorganisationerna. I svaren framträdde tre önskemål: mottagaranpassat innehåll på klarspråk, interaktiv användning av nya kanaler och i synnerhet ökat samarbete inom pensionssektorn för att producera pensionsinformation. Varje önskemål innebär sina egna utmaningar.

MED BRA TJÄNSTER som erbjuder pensionsinformation kan vi skapa en grund som kompletteras med god kommunikation. Enklare tillgång till pensionsinformation i vardagen, exempelvis i samband med bank- eller skattetjänster, skulle säkert vara till nytta. Redan att upprätthålla kunskapsnivån om pensionerna eller förhindra att den sjunker kräver idogt arbete. Pensionsinformation måste ständigt erbjudas till nya generationer, intressant och tydligt. Ofta ökar kunskapen också förtroendet, men förvisso inte alltid.

Jag tycker att vi är på en realistiskt sett bra nivå, när medborgare utifrån pensionsinformationen kan fatta vettiga beslut som berör deras eget liv. Om de dessutom vet något om finesserna i pensionssystemet, är det ett extra plus.

Den här gången erbjuder Arbetspension en stor mängd traditionell sifferinformation och pensionsfrågor på EU-nivå. Jag önskar alla läsare avkopplande somrardagar med informativ läsning! ■

Matti Lumijärvi
chefredaktör
E-tidskrift: Työeläkelehti.fi
Twitter: @MLumijarvi

Arbetspension är en fack- och intressegrupps-tidskrift för pensionssektorn. Den ges ut av Pensionsskyddscentralen.

UTGIVARE

Pensionsskyddscentralen, www.etk.fi

E-TIDSKRIFT

Työeläkelehti.fi

REDAKTIONENS E-POST

tyoelake-lehti@etk.fi

CHEFREDAKTÖR

Matti Lumijärvi

REDAKTIONSCHEF

Anne Iivonen

REDAKTIONSSSEKRETERARE

Pia Hansson

REDAKTIONSRÅD

Kristiina Halonen (Ilmarinen)
Marjukka Hietaniemi (Pensionsskyddscentralen)
Kalervo Koistinen (Porasto)
Sonja Lilius (LPA)
Merja Paananen (Keva)
Markus Palomurto (Pensionsskyddscentralen)
Marjo Skoglund (Elo)
Kari Vatanen (Varma)
Christel Wedenberg (Veritas)

MEDVERKANDE I DETTA NUMMER

Mika Horelli, Antti Karkkainen,
Vesa Laitinen, Kari Lindstedt, Peter Lindström,
Matti Lumijärvi, Jouko Ollikainen, Karoliina Paatos,
Tiina Palotie-Heino, Eeva Puuperä, Lotta Rantala,
Merja Raunis, Katri Saarteinen, Maija Schrall, Mika
Vidlund och Nelli Westerlund.

PRENUMERATIONER OCH ADRESSÄNDRINGAR

aineistotilaukset@etk.fi
Telefon 029 411 2500

GRAFISK FORMGIVNING

Aste Helsinki Oy/Markku Laitinen

TRYCKERI

Hansaprint Oy
paperi LumiPress Silk 130 g/m²

53:e årgången

ISSN 0355-2748 (print)
ISSN 1799-523X (online)
Helsingfors 2019

Arbetspension utkommer två gånger om året,
nästa gång 2.12.

PÄRMBILD:
Karoliina Paatos

**"Ett fungerande system för social trygghet
bidrar också till samhällelig stabilitet. "**

Pensionärernas ekonomiska välfärd

VAD VÄNTAR VI OSS AV DEN SOCIALA TRYGGHETEN?

En av Europas mest ansedda sakkunniga på sociala indikatorer, Rudi Van Dam, kommer att delta i ett seminarium i Finland i september. Vi intervjuade honom i i Bryssel.

BRYSSEL | TEXT OCH FOTO MIKA HORELLI

De indikatorer med vilka den sociala situationen i EU:s olika medlemsstater mäts är ett politiskt mycket känsligt tema, säger koordinators Rudi Van Dam. Därför går det åt mycket tid till förhandlingarna om mätarna.

- För oss är det mycket viktigt att medlemsländerna finner konsensus om hur välfärden eller bristerna i den i de olika länderna kan jämföras.

ENLIGT Van Dam måste de indikatorer som mäter pensionssystemet ändå utvecklas så att de omfattar flera drag. Om detta ska

han också tala på konferensen som Pensionsskyddscentralen ska ordna i Helsingfors den 17 september.

I dagens läge har EU en grov stomme till gemensamma mätare, men framledes behövs mycket mer detaljerad och harmoniserad information för att kunna monitorera pensionärernas och åldringars ekonomiska välfärd.

- Tyvärr har vi ännu många blinda punkter. Fast vi vet mycket om pensionernas nivå i olika medlemsländer saknar vi t.ex. omfattande sammanställd kunskap om pensionärernas förmögenhet, fast det skulle vara en mycket nyttig tilläggsinformation, säger Van Dam.

Enligt honom finns det inte heller tillräckligt med kunskap om särskilda behov inom långtidsvården för åldringar och hur de uppfylls i EU-länderna.

Van Dam anser ändå att det i framtiden behövs allt mer och noggrannare information från medlemsländernas regeringar. Ett ytterligare problem har varit att dessa ämnesområden är politiskt ytterst känsliga. Därför går det åt mycket tid till förhandlingarna om mätarna.

- Huvudsakligen har vi lyckats lägga till några nya frågor i redan existerande undersökningar, men har inte kommit åt att starta nya forskningsprojekt, beklagar Van Dam.

Indikatorerna ska utvecklas till att omfatta flera drag.

*Rudi Van Dam,
ordförande för SPC:s
indikatorarbetsgrupp*

- Ett bra exempel på information som vi ännu saknar på EU-nivå är s.k. *replacement rate*. Med det avses förutsebar information om hurdan pensionsnivå inkomstnivån under den för-

värvsaktiva tiden kommer att ge.

- Fast vi här och också i andra länder som Finland har vi väldigt bra kunskap om detta, saknas den informationen ännu i största delen av EU-länderna.

I FRÅGA om den ekonomiska välfärden för äldre har man inom EU ännu långt kvar till jämlikhet.

- Om vi t.ex. betraktar pensionärer som lever under fattigdomsgränsen så är andelen ca 40 procent i Estland. Samtidigt är den i bl.a. Danmark, Luxemburg, Holland eller Frankrike mindre än 10 procent, bara 8-9 procent.

Fattigdomsriskerna bland äldre har ändå tydligt minskat under de tio senaste åren. Det grundar sig på att den aktiva befolkningens inkomstnivå i allmänhet sjunker något under lågkonjunkturer, medan pensionerna är oförändrade.

- I och med att fattigdomsgränsen fastställs i förhållande till hela befolkningens inkomstnivå, leder det i praktiken till att andelen personer med en stadig pension av dem som lever under fattigdomsgrän-

Rudi Van Dam anser att de EU-länder som har ett utvecklat skydd för arbetskraften och socialt trygghetssystem har möjligheter att klara sig bättre. Andra EU-länder kan lära sig av dem.

VEM?

Rudi Van Dam

- expert på sociala indikatorer
- koordinators för sociala indikatorer, arbetar på den belgiska federationens myndighet för sociala trygghetstjänster
- medlem i Belgiens högsta statistikråd 2019-
- ordförande för indikatorarbetsgruppen vid EU:s kommitté för socialt skydd SPC 2015-
- ordförande för indikatorarbetsgruppen vid EU:s kommitté för socialt skydd SPC 2015-
- Master of Political Science från Antwerpens universitet

sen minskar. Utöver detta har vi följt köpkraftens utveckling och konstaterat att de äldres ställning har förbättrats också absolut sätt, summerar Van Dam.

KOORDINATOR Rudi Van Dam arbetar på den federala myndigheten för social trygghet i Belgien. Den motsvarar närmast social- och hälsovårdsministeriet i Finland.

Till skillnad från Finland är Belgien en förbundsstat och består av Flandern, Valonien och huvudstadsregionen Bryssel, som ligger innanför Flandern. En stor del av aktörerna inom socialsektorn i Belgien är privata stiftelser eller andelslag, som övervakas av förbundsstaten.

Rudy Van Dam har en magisterexamen i social- och statsvetenskaper från Antwerpens universitet. Han arbetar i den del av ämbetsverket som koncentre-

rar sig på att arbeta på europeisk nivå i EU:s kommitté för socialt skydd, SPC. Den producerar i sin tur informationspaket som omfattar hela EU, bl.a. rapporten *Pension Adequacy Report* (PAR) och rapporten om pensionssystemens funktion.

Dessa material används av Europeiska unionens ministerråd för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor

Det och Europaparlamentet planerar i sin tur lagstiftning i syfte att förbättra EU-medborgarnas levnadsförhållanden.

UNDER DEN NUVARANDE EU-kommissionen har unionens socialpolitik fått mycket mer uppmärksamhet än tidigare.

– Det blir intressant att se om den nya kommissionen betraktar socialpolitiska frågor som lika viktiga som den nuvarande.

Jag ser det som sannolikt, eftersom länder med ett utvecklat skydd för arbetskraften och socialt trygghetssystem klarar globala kriser tydligt bättre än andra.

Van Dam påpekar att en välfungerade social trygghet dessutom skapar samhällslig kohesion, en känsla av att man sitter i samma båt.

– Med andra ord garanterar ett fungerande system för social trygghet inte ensamt en bättre utkomst för medborgarna, men bidrar i andra hand också till samhällslig stabilitet. ■

Läs mer:

PAR-rapporten (Pension Adequacy Report 2018 på engelska på EU-kommissionens webbplats)

Indicators' Subgroup (om ISG på engelska på EU-kommissionens webbplats)

Internationell konferens i höst väcker diskussion om pensionernas tillräcklighet

Befolkningen åldras i alla EU-länder. Hurdan pension kan man vänta sig i Europa? Är systemen finansiellt och socialt hållbara? Hur ska man svara på reformbehov?

Konferensen *Pension Adequacy in Europe – Today and Tomorrow* som ordnas i Helsingfors i september är ett av evenemangen som ordnas i anslutning till Finlands EU-ordförandeskap. Målet är att väcka diskussion om hur pensionerna räcker till, hur man kan mäta det och vilken roll rapporten *Pension Adequacy Report* (PAR) spelar i EU:s pensionspolitik som helhet.

Arbetet med att ta fram en ny rapport inleds hösten 2019.

– På konferensen diskuteras hurdan en rapport som utvärderar pensionsskyddets nivå bör vara och vad den används till, säger Pensionsskyddscentralens vd **Mikko Kautto**.

Talarna har erfarenhet av både arbetet i EU:s kommitté för socialt skydd (SPC) och beredning av ärenden som man vill främja inom EU. De kan ta ställning till vad det är meningen att granskningen av pensionernas tillräcklighet ska leda till.

– Inom EU studeras pensionerna separat ur hållbarhetssynvinkel och tillräcklighetssynvinkel. Gemensam granskning och gemen-

samma slutsatser görs det ändå bara lite, konstaterar Kautto.

PÅ KONFERENSEN ska frågan om hur adekvata pensionerna är i Europa granskas ur både forskningens och EU-politikens perspektiv. På en mer detaljerad nivå behandlar konferensen teman som pensionärernas ekonomiska välfärd, tjänsternas roll som en del av pensionärernas välfärd och företagarnas pensionsskydd.

Finländska forskare berättar om mätare som används i Finland och finländska forskningsresultat.

Som avslutning riktar man blicken mot framtiden. Hur kommer pensionsskyddets nivå att se ut i framtiden och vilken roll spelar EU i utvecklingen? Detta diskuteras i en paneldiskussion av pensionsforskarna **Yves Stevens** och **Axel West-Pedersen**, kommissionens representant **Katarina Ivanković Knežević** och OECD:s representant **Monika Queisser**. Paneldiskussionen leds av Mikko Kautto. ■

Nelli Westerholm

Perspektiv på EU:s pensionspolitik

HALVDAGSKONFERENSEN Pension Adequacy in Europe – Today and Tomorrow är ett av de evenemang som ordnas i samband med Finlands EU-ordförandeskap. Där samlas experter på pensioner och pensionspolitik från olika länder. För finländska deltagare erbjuder konferensen ett perspektiv på EU:s pensionspolitik.

Konferensen ordnas i Musikhuset i Helsingfors den 17 september 2019.

Läs mer och anmäl dig
www.etk.fi/conference2019

MER REALISTISK UPPSKATTNING med ny pensionsräknare

Den nya pensionsräknaren beaktar den allmänna inkomstutvecklingen i Finland, dvs. förändringen av löntagarnas medelinkomst. Det gör att resultaten blir mer realistiska. Pensionsräknaren finns på [Arbetspension.fi](https://www.arbetspension.fi), som riktar sig till allmänheten.

TEXT KARI LINDSTEDT | BILD KATRI SAARTEINEN

den nya räknaren kan man välja mellan två alternativ beträffande inkomstnivåns utveckling. Utgångsalternativet är att den allmänna inkomstnivån ökar reellt med 1,5 procent om året.

Det andra alternativet man kan välja är att den allmänna inkomstnivån och individens inkomstnivå inte förändras i framtiden. Tidigare utgick räknaren alltid från detta. Det här alternativet överensstämmer också med beräkningsantagandena för pensionsuppskattningen i arbetspensionsutdraget.

Pensionens belopp och lönen i slutet av yrkesbanan anges enligt dagens penningvärde i räknaren. Då är det lätt att ställa resultatet i proportion till dagens priser.

RÄKNARENS ANTAGANDEN

Räknarens antagande om den framtida inkomstutvecklingen motsvarar Pensionsskyddscentralens långsiktiga prognoskalkyl. I basalternativet i prognoskalkylen ökar inkomsterna reellt med 1,5 procent om året på lång sikt.

Reell ökning innebär att prisökningens, dvs. inflatio-

nens, effekt har räknats bort. Reell ökning på 1,5 procent innebär att lönerna höjs 1,5 procent mer än prisnivån.

I den nya räknaren beaktas den allmänna inkomstnivåns påverkan på framtida pensioners belopp genom lönekoeficienten. Utvecklingen av de egna inkomsterna har knutits till alternativet som följer den allmänna inkomstutvecklingen.

FPA-PENSION SOM NY INFORMATION

För att åskådliggöra höjningen av inkomstnivån har det lagts till en uppgift om hur stor den sista lönen före pensioneringen är, om den allmänna inkomstnivån höjs enligt prognosen. Dessutom anger räknaren pensionens ersättningsgrad.

En ny uppgift som pensionsräknaren visar är FPA-pensionen för personer som fyllt 55, om de har tjänat in bara lite arbetspension eller ingen alls.

Räknaren beräknar endast ålderspensionens belopp. ■

Den nya räknaren finns på [Arbetspension.fi](https://www.arbetspension.fi)

**”Det har varit en trevlig
atmosfär i arbetet.”**

AV KÄRLEK TILL SPORTEN

TEXT ANNE IIVONEN | FOTO KAROLIINA PAATOS

Slumpen har ritat huvudlinjerna i Jukka Rantas karriär. En av dem var att läraren i byskolan övertalade föräldrarna att låta pojken gå i läroverk. Ända sedan dess har böcker varit viktiga för honom.

Också en särskild bok, som kom ut under det självständiga Finlands 100-årsjubileumsår. Författaren Heidi Kōngäs låter sin verklighetsbaserade roman *Sandra* (Otava, 2017) utspela sig i en by vars förebild är Jukka Rantas hemby i Ruovesi lite norr om Tammerfors i Finland.

Romanen beskriver inbördeskriget år 1808 ur en torparhustrus synvinkel. Den är en skakande berättelse om det blodiga kriget som drabbade den unga nationen. Torpet som hamnade mitt på slagfältet ligger ett par kilometer från Rantas barndomshem.

– Boken gjorde ett stort intryck, säger han.

INSIKTERNA om historien prövas alltid när samhället ska anpassa sig till förändring. För Ranta är den berörande berättelsen i boken en bra påminnelse om vilka utgångspunkter tidigare generationer hade.

Ranta var själv ung under återuppbyggnadens tid efter kriget. Han gick i läroverket i Ruovesi. År 1972, efter militärtjänstgöringen, började han studera vid matematisk-filosofiska fakulteten vid Tammerfors universitet. Senare undervisade han vid universitetet och forskade samtidigt med ett stipendium från Finlands Akademi. Sedan bestämde Akademien att de som hade stipendium inte fick undervisa.

– Då blev jag förargad, och visst var det också en ekonomisk fråga, eftersom jag redan hade familj. Jag började söka jobb på annat håll, berättar Ranta.

Han sökte tre jobb och råkade få det första av dem, som försäkringsmatematiker på försäkringsbolaget Kaleva.

– Matematik visste jag vad det var, men försäkring var något nytt, ler Ranta.

FILOSOFIE doktor Jukka Ranta gick i början av juni i pension från posten som verkställande direktör för Pensionsskyddscentralen (PSC). Han har arbetat 40 år inom försäkringsbranschen. Under Rantas tid som vd, åren 2001–2019, har PSC:s sakkunnigroll som informationsproducent stärkts.

Ranta är i sitt esse när han får använda sig av sitt matematisk-logiska tänkande. De som arbetat tillsammans med honom säger att han är en sällsynt kombination av försäkringsmatematiker och statistiker: å ena sidan noggrann med detaljerna och å andra sidan med en förmåga att binda ihop saker och ting till en allmän referensram.

– Man kan ju redan i förväg tänka på vad som kan tänkas komma emot, så att man inte behöver ta till paniklösningar.

**”Man kan ju tänka
i förväg så att man
inte behöver ta till
paniklösningar.”**

Jukka Ranta

SITT SÄTT att tänka har han sedan satt i arbetspensionssystemets tjänst. Professionellt ser Ranta arbetspensionsförsäkringens grundidé nästan som en matematiskt ren formel. För

Jukka Ranta gläder sig åt att hitta lösningar, komma till insikt. Som pensionär vill han läsa mer, särskilt skönlitteratur. Boken på bilden är historikern Teemu Keskiarjas Aleksis Kivi-biografi *Saapasnahkatorni* (Siltala, 2018).

– Att kunna lösa ett svårt problem, eller ett lättare, får mig på gott humör.

arbetspensionen spelar det ingen roll hurdan en anställning är, kort eller lång, värlavlönad eller lågavlönad. Härkomst, kön, yrke, socioekonomisk ställning eller liknande efterfrågas inte heller.

Å andra sidan leder denna neutralitet till att arbetspensionen också upprätthåller vissa skillnader som uppstått i samhället.

– Visserligen förmildrar den dem också, redan på grund av sin karaktär som försäkring. Den som blir arbetsoförmögen får pension redan före pensionsåldern. Dessutom är det oftare de med lägre utbildning som får sjukpension, konstaterar Rantala.

Grunden för arbetspensionen håller fortfarande: den obligatoriska arbetspensionsförsäkringen är bunden till arbetsinkomsten och varje euro ger arbetspension på samma sätt.

Han varnar för att systemet trasslas till om arbetspensionerna ges liknande uppgifter som folkpensionen eller beskattningen har.

– FPA-pensionernas och beskattningens roll är att jämma ut inkomsterna. De är mycket effektivare verktyg för det än arbetspensionen.

RÄTTVISAN MELLAN generationerna i fråga om pensioner borde man enligt Rantala granska som en del av en större helhet. Pensionssystemet är ju inte en isolerad ö i samhället.

Det är inte entydigt hur inkomstöverföringar ska hänföras. Ska t.ex. barnbidrag som betalats på 70-talet ses som föräldrarnas inkomst eller nytta som de som är födda på 70-talet själva har fått?

– Man bör se den historiska kontexten för pensionskyddets utveckling, dvs. hurdana omständigheterna kring respektive reform har varit. I synnerhet bör man komma ihåg offentliga inkomstöverföringar och tjänster i deras helhet.

Som ett annat konkret exempel nämner han arbetspensionsavgiften, som på 60-talet och ännu långt in på 80-talet var betydligt lägre än idag.

– På den tiden hade vi en väldigt hög inflation. Om avgiften och fonderingen hade varit på högre nivå, skulle inflationen till en stor del ha ätit upp det som gick till fonderna. Man såg ingen större mening med att öka fonderingen.

Det ändrades först efter mitten av 80-talet, när inflationen började minska och man kunde se att realavkastningen av placeringar skulle kunna vara positiv.

– Sedan började man också höja avgifterna. Efterklott kan man tänka sig att höjningstakten kanske rentav kunde ha varit lite snabbare. Men ett ramvillkor ställs alltid av hurdana arbetskraftskostnader som är möjliga, i synnerhet hur snabbt det är möjligt att ändra dem.

Enligt Rantala finns det en del indikationer på att de som idag är i trettioårsåldern kan vara den första generationen vars inkomster blir mindre än deras föräldrars. Enligt statistiken har det delvis redan skett på 2010-talet, när trettioåringarnas inkomster jämförs med ett par tidigare årskullars inkomster i samma ålder.

Sådant har inte skett tidigare.

– Det kan förstås vara, och förhoppningsvis är, så att fenomenet till en stor del beror på den ekonomiska utvecklingen efter finanskrisen och är därför övergående.

Mot den bakgrunden måste betydande ökningsar av inkomstöverföringar till äldre, såsom förbättrat arbetspensionsindex, betraktas mycket kritiskt, anser Rantala.

Pensionsskyddscentralen har producerat material i sifferform om pensionerna för långsiktiga bedömningar av utvecklingen flera årtionden framåt och för generationsdebatten. Med hjälp av det kan man också bedöma vem som betalar vad till pensionssystemet och hur mycket den får tillbaka.

– Avgiftsnivån för de unga är högre än för dem som är födda på 60-talet eller före det. Men jag tycker inte den är orimlig. Också på nuvarande nivå ger avgifterna en skälig avkastning i form av pensionsförmåner, säger Rantala.

Å andra sidan ingår det i mekaniken när pensioner enligt ett fördelningssystem träder i kraft att de som kommit med först får en bättre avkastning.

– Det finns alltid de som först tycker att avgiften och pensionerna är för höga, men ändrar åsikt till det mot-

sätta när de själva är i pensionsåldern, säger Rantala.

Han litar på att människor allmänt taget är ganska förnuftiga, bara de får en möjlighet att bilda sig en uppfattning baserad på kunskap och inte på antaganden.

– Vid förtroendeundersökningar har det också kommit fram att ju bättre man känner principerna för pensionssystemet, desto större förtroende har man för att det fungerar.

Rantala oroar sig inte för pensionssystemets förmåga att producera rättvisa pensioner, utan den allmänt bekymrade mentala klimatet och pessimismen som idag råder i samhället..

Den politiska populismen och polariseringen påverkar tonen i debatten. Det finns mycket som i sig ger anledning till pessimism. Det talas dock alltför mycket genom hotbilder i stället för att fundera på lösningar.

– Det verkar finnas något slags hjälplöshet där, säger Rantala. – Vi får inte bara ge upp.

PENSIONSREFORMEN år 2017 var ett stort arbete där Rantalas handavtryck syns. Han var också med vid reformen år 2005 och övertog ordförandeskapet i arbetsmarknadsorganisationernas pensionsförhandlingsgrupp efter Kari Puro år 2006.

– Stora frågor har organisationerna i allmänhet kunnat komma överens om. Ibland kan det ha tagit plågsamt länge enligt somliga, men det har gett resultat. Oftast har också principen låt bästa argument vinna fungerat, säger han.

Man söker balans med olika tonvikt: arbetsgivarsidan accentuerar systemets finansiella hållbarhet och löntagarsidan betonar att pensionsskyddet ska vara tillräckligt. Från det kommer man sedan till fram någon lösning om hur pensionslagarna ska revideras. Pensionsskyddet och finansieringen av dem bestäms dock inte enbart av pensionssystemets struktur.

– Ekonomins och sysselsättningens utveckling bestämmer i stor utsträckning både pensionsskyddets nivå och förmågan att finansiera det, säger Rantala.

PENSIONSSKYDDSCENTRALENS roll och ställning som producent av kunskap och gemensamma tjänster för pensionsskyddet har stärkts ytterligare under Rantalas tid. Kundnöjdhetenkäter och intervjuer bland intressgrupper bekräftar också att man litar på den kunskap som PSC producerar.

– Visst har det krävts ganska mycket upprepning för att vår roll och den grundläggande utgångspunkten för vår verksamhet har blivit tydliga, säger Rantala.

Pensionsskyddscentralens uppgifter har definierats i lag.

– Vi måste handla inom de ramarna och inte husera överallt, säger Rantala.

En nära arbetskamrat från ett antal år tillbaka berättar att Rantala tidigare kanske gjorde själv lite för mycket,

– Vet inte om det här är skryt, men i grund och botten är jag ganska positiv.

VEM?

Jukka Rantala

- **Ålder:** 67.
- **Utbildning:** Fil. dr 1984, Tammerfors universitet, SGF-examen 1981.
- **Karriär:** Vd för Pensionsskyddscentralen 2001–2019, vd för Försäkringsbolagens centralförbund 1998–2001, vd för Pohjola-bolagen 1992–97, chef för försäkringsavdelningen vid SHM 1983–92, matematisk rådgivare där 1981–83, försäkringsmatematiker inom Sampo-gruppen 1979–81. Flera förtroendeposter, bl.a. ordförande för Arek Oy:s styrelse 2004–2019.
- **Särskilda meriter:** professorstitel år 2014 för samhälleliga förtjänster, Clarence Kulp's minnespris 1984 för bästa verk om riskteori (tillsammans med Teivo Pentikäinen). Medförfattare till boken Vakuumusoppi (Försäkringslära) från år 1995.
- **Militärgrad:** löjtnant i reserven
- **Familj:** hustru och en vuxen son.
- **Fritidsintressen:** skidåkning, cykling, tennis, rodd, jakt och fiske och sommarstället i Ruovesi. Läser mycket.

man har också förmågan att delegera. Han har samlat ett bra team omkring sig. I sin ledarskapsideologi har Rantala skapat tydliga verksamhetsansvar utan att göra något större nummer av sig själv.

Som chef kan han inte beskyllas för mikroförvaltning. Han ger utrymme och låter också andra lysa. Till sin karaktär kan han vara rentav blyg, tränger sig absolut inte fram.

– Det har varit en trevlig atmosfär i arbetet. I regel har jag haft den goda turen att ha väldigt bra arbetskamrater.

Som en viktig period ser han sina tio år som chef för försäkringsavdelningen vid social- och hälsovårdsministeriet. Han var 32 år gammal när han blev utnämnd till den centrala posten inom försäkringsfältet i Finland.

– En trevlig sida med ministerietiden var att man där var väldigt nära beslutsfattandet. Givetvis gladde vi oss när det vi åstadkommit sedan behandlades i riksdagen och blev en del av lagstiftningen.

Då blev han också bekant med Pensionsskyddscentralen, eftersom överdirektören i egenskap av ministeriets representant var ordförande för PSC:s styrelse.

SLUMPEN spelade också in när Rantala halkade in på försäkringsmatematikerbanan. År 1980 hade ministeriet tillsatt en arbetsgrupp för att utreda skadeförsäkringsbolagens solvens. Ordförande för arbetsgruppen var professor **Teivo Pentikäinen** (1917–2006), som också har

kallats det finländska arbetspensionssystemets fader.

Sampo-gruppen, där Kaleva ingick, utsåg Rantala till sekreterare för arbetsgruppen. Då möttes junior och senior.

– Det hade jag glädje av i många år. Teivo Pentikäinen både arbetade hårt och hade sinne för humor. Han blev en tutorfigur som stod mig nära, och vi samarbetade länge på många områden, säger Rantala.

Tack vare Pentikäinen blev Rantala på allvar intresserad av området. Som försäkringsmatematiker kunde de diskutera jämbördigt. Lärdomen bar frukt och Rantala har i likhet med Pentikäinen också fått internationell erkänsla i aktuarierekretsar. Båda har t.ex. blivit hedersmedlemmar i den brittiska aktuarieliföreningen.

SANNOLIKHETSKALKYL blev Rantala intresserad av redan i ungdomen, av en slump den gången också. I Ruovesi samskola hade man då infört ett försök med en grundkurs i sannolikhetskalkylen för gymnasiet första årskurs.

– Det slog ner som en blix, jag hade ju varit mycket intresserad av exakt matematik. Då förstod jag att också osäkerhet åtminstone i vissa situationer kan kvantifieras och rentav kontrolleras i någon mån. ■

Jukka Rantalan har en lång karriär bakom sig. Från och med juni har han mera tid för egna sysslor och hobbyer. – Jag gillar det när bitarna faller på plats. Ibland sker det med en gång, ibland tar det längre tid.

Med anledning av att **Jukka Rantala** gick i pension ordnades ett festseminarium på Pensionsskyddscentralen i maj. Seminariets tema var *Onko tutkitulla tiedolla sijaa tulevaisuuden eläkepolitiikassa?* (Finns det plats för forskningsbaserad kunskap i framtidens pensionspolitik). En inspelning finns på webben på <https://www.youtube.com/user/Elaketurvakeskus>.

Bilaga

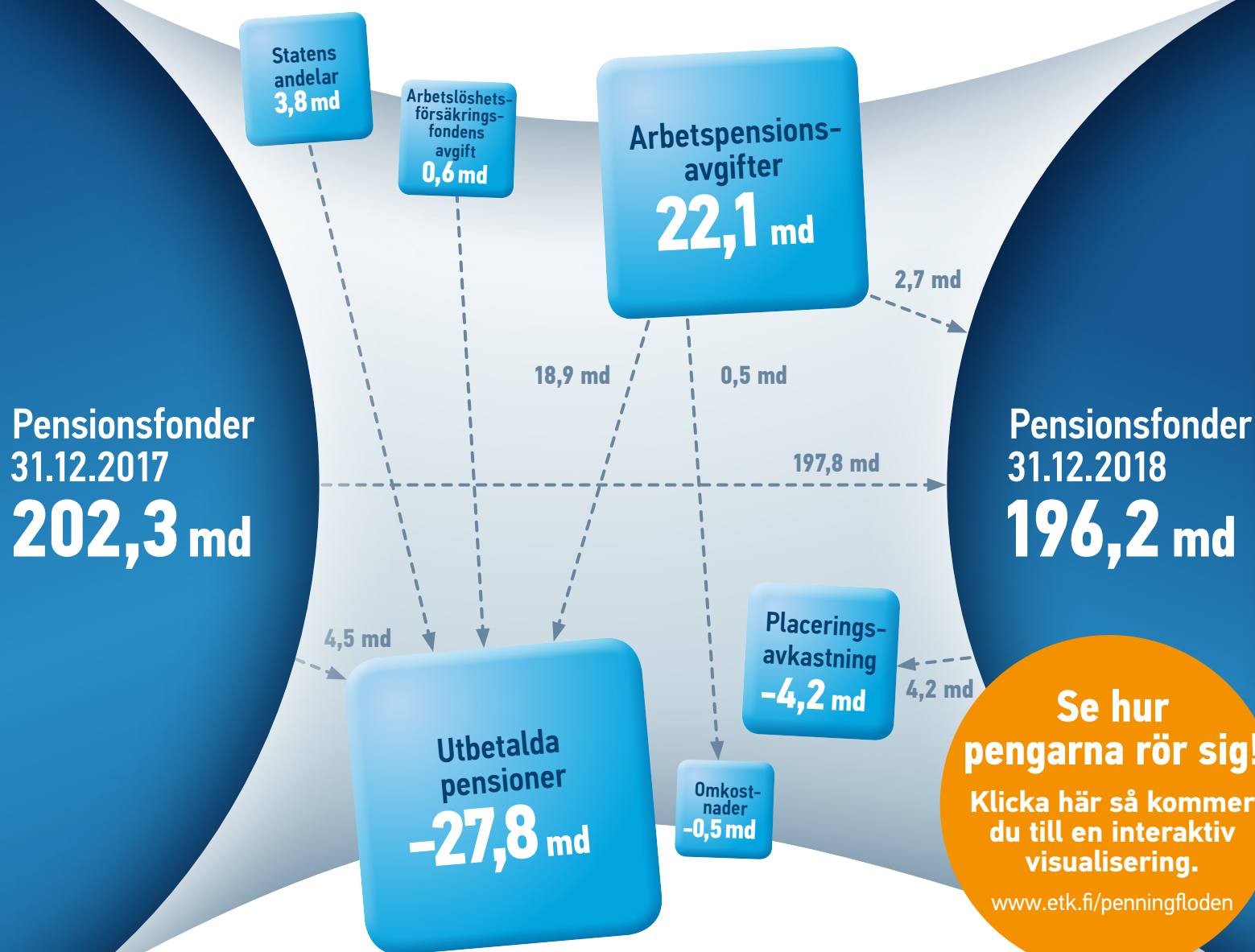
ARBETSPENSION

Bilagan ges ut av Pensionsskyddscentralen
och Arbetspensionsförsäkrarna Tela

1:2019

Arbetspensionsanstaltarnas bokslutsuppgifter

2018

Penningflödet inom arbetspensionssystemet

Källa: Pensionsskyddscentralen, Tela

Lamt placeringsår

PLACERINGSTILLGÅNGARNA

195 MILJARDER

Arbetspensionsfondernas nettoplacingstillgångar var nästan 195 miljarder euro i slutet av förra året. Fondernas storlek och betydelse accentueras när avkastningen är svagare.

TEXT KIMMO KOIVURINNE

Det gångna året var det första året sedan eurokrisen då arbetspensions-systemets placeringsavkastning var anspråkslös. Avkastningen som uppnåtts under början av året hamnade på minus under det sista kvartalet, när USA:s centralbanks inflationstyglande räntepolitik vid sidan av andra faktorer började påverka marknaden.

Utöver höjda styrräntor har osäkerheten på den globala placeringsmarknaden ökat för att protektionismen ökat under ett par år och att Italiens ökade skuldsättningsgrad dragit till sig uppmärksamhet under den senare hälften av fjolåret.

Under det sista kvartalet började man undvika risker på aktiemarknaden, vilket ledde till att aktiekurserna sjönk ovanligt kraftigt. Sålunda krympte placeringstillgångarna med nästan fem miljarder euro under året och uppgick vid utgången av december 2018 till 194,9 miljarder euro.

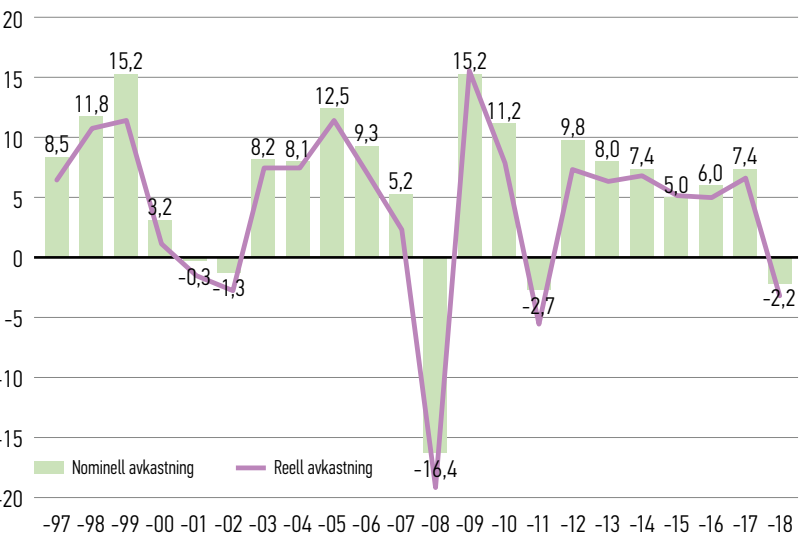
AV PLACERINGSTILLGÅNGARNA hade vid slutet av året 42,9 procent placerats i aktier och andra placeringar av aktietyp, 37,1 procent i ränte- och penningmarknadsinstrument, 9,7 procent i fastigheter och 10,3 procent i alternativa investeringsfonder (AIF).

De mest betydande förändringarna i arbetspensionsplaceringarnas fördelning under året var att andelen andra placeringar av aktietyp ökade med 1,6 procentenheter och andelen AIF-fonder med 1,4 procentenheter. En förklarande faktor för ökningen av dessa förmögenhetsslag är den långvariga låga räntenivån, som har minskat ränteplaceringarnas avkastningspotential.

I stället för ränta har man i högre grad än tidigare försökt nå avkastning bl.a. genom icke-börsnoterade aktier och kapitalplaceringar. Till följd av kurssänkningen i slutet av året minskade andelen noterade aktier med ett par procentenheter, när aktieportföljen krympte. Å andra sidan skapade svackan i slutet av året genom aktiernas värdeminskning en bra grund för en återhämtning av kurserna, som kom i gång efter årsskiftet.

CA EN FJÄRDEDEL av placeringstillgångarna (24,5 procent) var i slutet av året placerad i Finland, medan ungefär en femtedel (19,9 procent) hade placerats inom det övriga

Nominell och reell avkastning på arbetspensionsfonderna 1997–2018 i procent av bundet kapital

TELA

Ordlista

DELVIS FONDERANDE SYSTEM Pensionssystem där pensionerna finansieras med både arbetspensionsavgifter och tidigare insamlade fonder.

SOLVENS Talar om hur stora pensionsanstaltens pensionstillgångar är i proportion till ansvarsskulden. Ansvarsskulden är en uppskattning av bolagens framtida pensionsutgifter till den del de har fonderats.

REALAVKASTNING Den årliga procentuella avkastningen på arbetspensionsfonderna som överstiger konsumentprisernas utveckling.

Arbetspensionsanstalternas nyckeltal år 2018

	Bolag (ArPL, FöPL)	Stiftelser (ArPL)	Kassor (ArPL, FöPL)	SPK (SJPL)	LPA (LFöPL)	Keva staten/ SPF (OffPL)	Keva medlems-samfund (OffPL)	Övriga ⁷⁾	Samman-lagt
Försäkrade (antal)	1 866 110	19 195	17 175	7 310	60 138	134 000	535 000	25 818	2 664 746
Pensionstagare (antal) ¹⁾	1 077 621	20 685	17 817	8 219	112 853	251 505	406 286	25 885	1 920 871
Lönesumma/arbetsinkomst (mn €)	60 938,0	1 088,5	1 159,1	260,9	1 239,9	5 897,6	17 410,0	823,9	88 817,9
Inkomster (mn €)									
Premieinkomst ²⁾	14 756,2	269,0	200,3	52,2	174,7	1 442,1	5 047,8	275,0	22 217,3
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde	-1 927,0	-99,4	-11,0	7,9	-5,1	-664,9	-1 539,1	-8,7	-4 247,3
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde (%)	-1,6	-2,9	-0,3	0,7	-3,5	-3,4	-3,0	-2,5	-2,2
Nettointäkter av placeringsverksamheten i resultaträkningen	1 274,2	86,1	273,8	52,7	2,5	526,7	-1 539,1	89,2	766,1
Kostnader (mn €)									
Utbetalda ersättningar ^{3) 4)}	15 318,4	302,2	323,8	128,6	827,2	4 648,6	5 225,3	339,7	27 113,8
Totala driftskostnader ⁵⁾	395,3	5,7	7,5	4,4	19,7	16,9	51,4	4,4	505,3
Tillgångar									
Pensionstillgångar ⁶⁾	117 733,2	3 367,5	1 976,4	1 117,8	124,1	18 485,7	50 493,4	2 896,8	196 194,9
Placeringstillgångar enligt verkligt värde, mn €	116 072,1	3 359,1	1 939,6	1 105,0	284,4	18 485,7	50 128,8	3 524,3	194 899,0
Fördelning av placeringarna (basfördelning enligt verkligt värde, %)									
Ränteplaceringar	35,1	42,4	29,0	6,1	48,5	38,4	41,6	38,0	37,1
Aktieplaceringar	41,4	40,5	42,3	51,0	34,3	47,2	44,2	51,3	42,9
Fastighetsplaceringar	11,6	13,8	25,4	29,6	15,9	3,2	6,6	6,1	9,7
Övriga placeringar	11,9	3,3	3,3	13,3	1,3	11,2	7,6	4,6	10,3
Solvens									
Solvenskapital sammanlagt	23 222,8	852,0	519,0	433,8	-	-	-	-	25 027,6
Solvensgräns €	14 313,3	388,8	233,6	156,1	-	-	-	-	15 091,8
Solvenskapital / solvensgräns	1,6	2,2	2,2	2,8	-	-	-	-	1,7
Solvensgrad -%	124,6	133,9	135,6	163,4	-	-	-	-	125,3

1) En pensionstagare kan få pension från flera pensionsanstalter

2) I premieinkomsten ingår inte den andel som bekostas ur statsbudgeten, FöPL 253,0 mn €, SJPL 58,4 mn €, LFöPL:n 679,5 mn € och OffPL/staten 2 789,2 mn €.

3) Inkl. Arbetslöshetsfondens avgift bortsett från Keva (medlemssamfund, staten och KCF), där den ingår i premieinkomsten

4) Inkl. statens andel av FöPL

5) Exkl. placeringsverksamhetens kostnader

6) I FöPL-tillgångarna ingår premieansvar, LFöPL-tillgångarna är pensionsansvaret, Keva medlemssamfund-tillgångarna är pensionsansvarsfonden, Keva staten- och KPF-tillgångarna är placeringstillgångarna

7) Övriga omfattar Kyrkans Pensionsfond, FPA:s personalpensioner och Finlands Banks pensionsfond

euroområdet. Största delen av pensionssystemets placeringstillgångar, totalt 55,6 procent, hade placerats på annat håll i världen.

När placeringstillgångarnas absoluta belopp har vuxit har placeringarna i ökande grad spridits på andra håll i världen, medan andelen inhemska placeringar har minskat i motsvarande grad. Geografiskt diversifierad allokering i hela världen följer grundprincipen för pensionsplaceringar: pengarna placeras på ett inkomstbringande och betryggande sätt. Utöver dessa lagstadgade principer spelar samhällsansvaret en större roll vid valet av placeringsobjekt än tidigare.

PLACERINGS-AVKASTNINGEN år 2018 var nominellt -2,2 procent och reellt, korrigerad med den årliga inflationen, -3,3 procent. Som i all placeringsverksamhet förekommer det naturligtvis också år med negativ avkastning bland de goda åren.

På längre sikt, 22 år, har den nominella avkastningen dock i snitt varit 5,6 procent om året och den reella jämnt 4 procent om året. I ett kortare tidsperspektiv har motsvarande avkastning under den senaste femårsperioden varit nominellt 4,6 och reellt 4,0 procent och under den senaste tioårsperioden nominellt 6,4 och reellt 5,1 procent. Detta åskådliggör hur valet av granskningsperiod påverkar avkastnings-siffrorna.

Finanskrisen hamnar nu för första gången utanför tioårsperioden, vilket höjer snittavkastningen för åren 2009-2018 betydligt över de andra tidsperioderna. Allra betydelsefullast är ändå den långsiktiga realavkastningen, för vilken det i Pensionsskyddsentralens hållbarhetskalkyler används ett avkastningsantagande på 3 procent fram till år 2025. Efter det höjs realavkastningsantagandet till tre och en halv procent.

Den avkastning som våra pensionsförsäkrare nått har emellertid varit klart större än de antaganden som används i kalkylerna, vilket gör att vårt pensionssystem är stabilt i fråga om placeringar. ■

Pensionstillgångar eller placeringstillgångar?

År 2018 var pensionstillgångarna 196,2 miljarder och placeringstillgångarna 194,9 mrd. Skillnaden (1,3 md) beror på att pensionstillgångarna inkluderar övriga fordringar och skulder och immateriella nyttigheter, som ingår i balansräkningen och som inte medräknas i placeringstillgångarna.

Arbetspensionsförsäkringsbolagens bokslutssiffror år 2018

Varma		Ilmarinen		Elo		Veritas		Pensions–Ålandia		Sammanlagt	
2018	förändring, % ³⁾	2018	förändring, % ³⁾	2018	förändring, % ³⁾	2018	förändring, % ³⁾	2018	förändring, % ³⁾	2018	förändring, % ³⁾

FÖRSÄKRADE (antal)

ArPL	523 270	4,4 %	624 800	1,5 %	440 154	3,7 %	58 268	6,0 %	12 622	7,1 %	1 659 114	3,2 %
FöPL(-försäkringar)	36 700	2,2 %	74 443	2,1 %	83 724	-0,3 %	10 880	6,0 %	1 249	-0,2 %	206 996	1,3 %
Sammanlagt	559 970	4,2 %	699 243	1,5 %	523 878	3,0 %	69 148	6,0 %	13 871	6,4 %	1 866 110	2,9 %

PENSIONSTAGARE (antal)

Sammanlagt	343 400	0,2 %	459 993	-2,0 %	237 904	4,7 %	31 634	1,4 %	4 690	4,0 %	1 077 621	0,2 %
------------	---------	-------	---------	--------	---------	-------	--------	-------	-------	-------	-----------	-------

INKOMSTER (mn €)

Premieinkomst

ArPL-premieinkomst	4 937,2	5,4 %	5 050,4	6,2 %	3 223,9	4,4 %	479,7	4,1 %	44,3	5,1 %	13 735,5	5,4 %
FöPL-premieinkomst	183,4	-0,5 %	384,3	-0,1 %	415,9	-1,9 %	60,6	0,5 %	4,0	-2,8 %	1 048,1	-0,9 %
Överföringsavgifter och återförsäkring	-2,5	19,4 %	-24,8	32,6 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	-27,3	31,5 %
Premieinkomst sammanlagt	5 118,0	5,1 %	5 409,9	6,0 %	3 639,8	3,7 %	540,3	3,7 %	48,2	4,4 %	14 756,2	5,0 %
Nettointäkter av placeringsverksamheten i resultaträkningen	249,3	-93,5 %	535,6	-82,3 %	405,8	-75,4 %	80,3	-64,5 %	3,3	-86,0 %	1 274,2	-85,4 %
Sammanlagt	5 367,3	-38,3 %	5 945,5	-26,9 %	4 045,5	-21,6 %	620,6	-17,0 %	51,5	-25,9 %	16 030,4	-29,7 %

KREDITFÖRLUSTER (mn €)	15,8	27,4 %	19,0	89,2 %	25,6	10,1 %	3,3	14,6 %	0,1	-15,1 %	63,7	31,0 %
------------------------	------	--------	------	--------	------	--------	-----	--------	-----	---------	------	--------

PENSIONSUTGIFT (mn €)

ArPL	5 383,3	2,2 %	5 789,0	3,4 %	2 857,1	4,2 %	397,8	5,0 %	29,5	4,8 %	14 456,7	3,2 %
FöPL	284,9	2,2 %	401,8	-2,3 %	408,1	4,0 %	72,4	4,1 %	4,8	1,7 %	1 172,0	1,3 %
Sammanlagt	5 668,2	2,2 %	6 190,8	3,0 %	3 265,2	4,2 %	470,2	4,8 %	34,3	4,3 %	15 628,7	3,0 %
Kostnadsfördelning	-264,2	10,8 %	-479,1	-0,9 %	369,4	19,3 %	51,0	23,6 %	12,5	14,1 %	-310,3	24,1 %
Sammanlagt	5 404,0	3,0 %	5 711,7	3,2 %	3 634,6	5,5 %	521,2	6,4 %	46,9	6,8 %	15 318,4	3,8 %

TOTALA DRIFTSKOSTNADER (mn €)

Anskaffning av försäkringar	8,9	12,7 %	17,2	-11,1 %	20,9	0,7 %	3,3	11,5 %	0,2	-14,7 %	50,5	-1,3 %
Omkostnader för försäkringar	30,4	-5,9 %	53,8	3,0 %	35,7	-6,9 %	6,2	5,1 %	0,2	17,3 %	126,3	-2,1 %
Lagstadgade avgifter	10,9	-4,4 %	11,7	-3,4 %	7,6	-5,4 %	1,1	-5,2 %	0,1	-3,4 %	31,4	-4,3 %
Övriga administrativa kostnader	18,0	-0,6 %	21,2	-13,0 %	14,5	24,5 %	3,6	-1,3 %	0,9	3,7 %	58,2	-0,7 %
Driftskostnader sammanlagt	68,2	-2,0 %	103,9	-3,8 %	78,7	-0,1 %	14,3	3,9 %	1,4	1,7 %	266,4	-1,9 %
Omkostnader för ersättningsrörelsen	28,1	-9,9 %	56,6	19,8 %	23,7	-15,0 %	5,0	-6,8 %	0,3	22,0 %	113,6	1,6 %
Omkostnader för arbetshälsoverksamheten	6,3	6,8 %	5,7	-0,1 %	2,8	33,9 %	0,4	-20,8 %	0,0	0,0 %	15,3	7,0 %
Omkostnader för placeringsverksamheten	22,3	-1,3 %	28,4	-26,4 %	28,1	8,3 %	8,1	7,7 %	0,9	0,2 %	87,8	-8,0 %
Övriga kostnader	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
Totala driftskostnader sammanlagt	124,8	-3,5 %	194,6	-2,5 %	133,3	-0,9 %	27,7	2,3 %	2,6	3,0 %	483,1	-2,0 %

Totala driftskostnader i % av premieinkomsten	2,4	-0,2	3,6	-0,3	3,7	-0,2	5,1	-0,1	5,4	-0,1	3,3	-0,2
Driftskostnader i % av omkostnadsinkomsten ¹⁾	60,4	-6,3	83,2	-82,8	74,9	-6,0	93,1	-3,2	88,9	0,9	74,6	-3,2

FÖRDELNING AV TOTALA DRIFTSKOSTNADER

Anskaffning av försäkringar	7,1	1,0	8,8	-0,9	15,7	0,3	11,9	1,0	7,1	-1,5	10,4	0,1
Omkostnader för försäkringar	24,4	-0,6	27,6	1,5	26,8	-1,7	22,4	0,6	6,5	0,8	26,1	0,0
Lagstadgade avgifter	8,7	-0,1	6,0	-0,1	5,7	-0,3	4,1	-0,3	3,8	-0,3	6,5	-0,2
Övriga administrativa kostnader	14,4	0,4	10,9	-1,3	10,8	2,2	13,1	-0,5	36,6	0,3	12,1	0,2
Driftskostnader sammanlagt	54,6	0,8	53,4	-0,7	59,0	0,5	51,5	0,8	53,9	-0,7	55,2	0,1
Omkostnader för ersättningsrörelsen	22,5	-1,6	29,1	5,4	17,8	-2,9	17,9	-1,7	9,7	1,5	23,5	0,8
Omkostnader för arbetshälsoverksamheten	5,0	0,5	2,9	0,1	2,1	0,6	1,5	-0,4	0,7	0,2	3,2	0,3
Omkostnader för placeringsverksamheten	17,9	0,4	14,6	-4,7	21,1	1,9	29,1	1,5	35,7	-1,0	18,2	-1,2
Övriga kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala driftskostnader sammanlagt	100		100		100		100		100		100	

ANSVARSSKULD (mn €)	36 521,4	-0,5 %	40 625,7	3,5 %	20 431,7	1,5 %	2 808,6	2,9 %	295,5	1,0 %	100 682,9	1,6 %
---------------------	----------	--------	----------	-------	----------	-------	---------	-------	-------	-------	-----------	-------

Decimalerna har avrundats.

1) Utan omkostnader för placeringsverksamheten och arbetshälsoverksamheten och lagstadgade avgifter.

Varma		Ilmarinen		Elo		Veritas		Pensions–Ålandia		Sammanlagt	
2018	förändring, % ^{3, 4)}	2018	förändring, % ^{3, 4)}	2018	förändring, % ³⁾	2018	förändring, % ³⁾	2018	förändring, % ³⁾	2018	förändring, % ³⁾

FÖRDELNING AV PLACERINGAR (basfördelning enligt verkligt värde, mn €)

Ränteplaceringar	13 522,1	0,3 %	17 360,7	-3,7 %	8 441,9	-4,4 %	1 240,5	-5,5 %	163,2	13,2 %	40 728,4	-2,6 %
Aktieplaceringar	17 915,8	-12,3 %	19 692,1	0,6 %	9 251,4	1,2 %	1 105,4	-7,0 %	76,6	-24,7 %	48 041,3	-4,7 %
Fastighetsplaceringar	3 878,8	7,7 %	6 096,4	2,5 %	3 002,8	6,8 %	483,8	25,8 %	40,9	-8,0 %	13 502,7	5,6 %
Övriga placeringar	8 698,6	10,1 %	2 874,8	26,4 %	1 899,2	-16,1 %	284,9	-1,4 %	42,3	17,4 %	13 799,8	8,1 %
Sammanlagt	44 015,2	-3,1 %	46 024,0	0,4 %	22 595,3	-2,0 %	3 114,6	-1,9 %	323,0	-1,0 %	116 072,1	-1,5 %

FÖRDELNING AV PLACERINGAR (basfördelning enligt verkligt värde, %)

Ränteplaceringar	30,7	1,0	37,7	-1,6	37,4	-1,0	39,8	-1,5	50,5	6,3	35,1	-0,4
Aktieplaceringar	40,7	-4,3	42,8	0,1	40,9	1,3	35,5	-2,0	23,7	-7,4	41,4	-1,4
Fastighetsplaceringar	8,8	0,9	13,2	0,3	13,3	1,1	15,5	3,4	12,7	-1,0	11,6	0,8
Övriga placeringar	19,8	2,4	6,2	1,3	8,4	-1,4	9,1	0,1	13,1	2,1	11,9	1,1
Sammanlagt	100		100		100		100		100		100	

NETTOAVKASTNING AV PLACERINGSVERKSAMHETEN ENLIGT VERKLIGT VÄRDE (%)

Avkastning på bundet kapital	-2,0	-9,8	-1,4	-14,6	-1,4	-8,8	-1,5	-9,5	-1,1	-9,3	-1,6	-9,1
------------------------------	------	------	------	-------	------	------	------	------	------	------	------	------

RÄKENSKAPSPERIODENS RESULTAT (mn €)

Försäkringsrörelsens resultat	22,9	-32,2 %	-40,5	-233,0 %	-14,2	-6,8 %	6,7	91,4 %	0,7	121,0 %	-24,4	-144,6 %
Placeringsverksamhetens resultat enligt verkligt värde	-1 815,7	-224,9 %	-1 592,1	-244,4 %	-827,4	-239,6 %	-114,7	-211,1 %	-11,0	-190,2 %	-4 360,9	-233,6 %
Omkostnadsresultat	55,9	25,1 %	29,9	-5,1 %	31,8	36,5 %	1,3	85,7 %	0,2	-5,0 %	119,1	18,6 %
Övrigt resultat	-4,1	48,1 %	21,6	671,4 %	3,6	-37,9 %	0,8	100,0 %	0,2	80,0 %	22,1	1740,0 %
Resultat totalt	-1 741,0	-214,3 %	-1 581,0	-235,5 %	-806,2	-232,5 %	-105,8	-198,1 %	-10,0	-177,9 %	-4 244,0	-224,1 %

% av ArPL-premieinkomsten	-35,3	-67,8	-31,3	-55,8	-25,0	-44,7	-22,1	-45,5	-22,5	-53,0	-30,9	-57,1
% av ansvarsskulden	-4,8	-8,9	-3,9	-6,9	-3,9	-7,0	-3,8	-7,7	-3,4	-7,8	-4,2	-7,7

Placeringsverksamhetens nettoavkastning enligt verkligt värde	-902,3	-127,0 %	-641,6	-120,9 %	-331,9	-120,6 %	-46,8	-119,8 %	-4,4	-117,8 %	-1 927,0	-123,3 %
Avkastningskrav på ansvarsskulden	-913,4	51,7 %	-950,5	29,5 %	-495,5	51,2 %	-67,9	49,1 %	-6,6	47,0 %	-2 433,9	44,7 %
Sammanlagt, dvs. placeringsverksamhetens resultat enligt verkligt värde	-1 815,7	-224,9 %	-1 592,1	-192,9 %	-827,4	-239,6 %	-114,7	-211,1 %	-11,0	-190,3 %	-4 360,9	-212,5 %

ÖVERFÖRING TILL KUNDÅTERBÄRINGAR ²⁾

Överföring till kundåterbäringar (mn €)	153,0	-5,0 %	120,0	-11,4 %	71,9	-0,3 %	8,1	-5,8 %	2,5	-21,9 %	355,5	-6,5 %
% av ArPL-lönesumman	0,8	-0,1	0,6	-0,6	0,5	0,0	0,4	0,0	0,7	-0,2	0,6	-0,1
% av ArPL-premieinkomsten	3,1	-0,3	2,4	-0,5	2,2	-0,1	1,7	-0,2	5,6	-2,0	2,6	-0,3

SOLVENSKAPITAL (mn €)

Eget kapital (efter avdrag för föreslagen vinstutdelning)	130,5	5,0 %	174,0	3,6 %	101,3	0,0 %	16,5	2,2 %	1,3	8,7 %	423,6	3,1 %
Ackumulerade bokslutsdispositioner	-0,7	-16,7 %	5,7	-3,6 %	0,8	2,1 %	1,6	-6,6 %	0,0	0,0 %	7,4	-5,2 %
Värderingsdifferens mellan tillgångarnas verkliga värde och bokförda värde i balansräkningen	8 004,4	-12,5 %	5 750,5	-16,8 %	2 537,1	-22,3 %	373,7	-25,4 %	32,1	-19,3 %	16 697,9	-16,0 %
Ofördelat tilläggsförsäkringsansvar	1 485,9	-34,4 %	3 040,8	-4,6 %	1 312,1	-10,7 %	275,6	4,7 %	55,3	-6,7 %	6 169,7	-14,8 %
Åtaganden utanför balansräkningen	-1,2	0,0 %	0,0	100,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	-1,2	76,5 %
Övriga	-0,4	42,9 %	-53,3	14,0 %	-16,3	22,0 %	-4,6	-29,8 %	0,0	0,0 %	-74,5	14,4 %
Solvenskapital sammanlagt	9 618,5	-16,6 %	8 917,7	-13,8 %	3 935,1	-18,3 %	662,7	-14,9 %	88,7	-11,5 %	23 222,8	-15,8 %
Solvensgräns €	5 972,8	-12,4 %	5 592,0	-6,3 %	2 431,3	-20,0 %	289,5	-16,6 %	27,7	-25,1 %	14 313,3	-11,7 %
Solvenskapital / solvensgräns	1,6	-5,9 %	1,6	-52,5 %	1,6	0,0 %	2,3	4,5 %	3,2	18,5 %	1,6	-7,8 %
Solvensgrad %	127,5	-6,0	123,7	-123,9	120,6	-5,3	126,2	-5,4	137,0	-6,0	124,6	-5,5
Pensionstillgångar	44 636,0	-2,9 %	46 473,8	0,5 %	23 017,9	-1,8 %	3 192,4	-1,5 %	328,8	-1,4 %	117 648,9	-1,3 %

PERSONAL(medeltal)	532	1,5 %	685	-12,2 %	466	0,9 %	151	-0,7 %	2	0,0 %	1 836	-4,4 %
--------------------	-----	-------	-----	---------	-----	-------	-----	--------	---	-------	-------	--------

2) I Pensions-Ålandias överföring till kundåterbäringar ingår också överföring från försäkringsrörelsen (VA2).

3) I kolumnen Förändring, % anges förändringen i procent, om siffran har angetts i euro i kolumnen 2017. Om det i kolumnen 2017 anges procentsatser, anges förändringen i procentenheter.

4) Siffrorna i Ilmarinens förändringskolumn har beräknats genom att för år 2017 använda Ilmarinens och Eteras sammanlagda siffror.

Hållbara investeringar ANSVARSFULLHET ÄR ORDET

Arbetspensionsanstalterna placerar tryggt och inkomstbringande.
De slänger inte pengar hit och dit. Ansvarsfullhet är ordet.

TEXT ANNE IIVONEN | FOTO ARBETSPENSIONSANSTALTERNA

Frågorna

- 1 Avkastar ansvarsfulla placeringar bättre?
- 2 Vilka är kännetecknen för ansvarsfullhet?
- 3 De tre viktigaste punkterna i fråga om ansvarsfulla placeringar?
- 4 Hurdana riktlinjer behövs?

Niina Bergring
Placeringsdirektör
Veritas

- 1 Vi beaktar väsentliga ansvarsfaktorer när vi fattar beslut om placeringar, vilket minskar riskerna och ökar avkastningen i ett långt tidsperspektiv.
- 2 Vi väljer investeringsobjekt utifrån deras potential att skapa värde på lång sikt. Detta leder till att vår portfölj innehåller betydligt färre förmögenhetsposter än indexen, vi känner våra investeringsobjekt väl och omsättningshastigheten i vår portfölj är låg. Vår placeringsfilosofi anses redan i sig vara ett ansvarsfullt sätt att agera

på placeringsmarknaden.

- 3 Vårt ansvar för de gemensamma pensionsmedlen och pensionssystemets hållbarhet långt in i framtiden. Säkerställande av möjligheterna till betryggande avkastning för vår del långt in i framtiden. En bättre risk- och avkastningsprofil över tid.

- 4 Det är lättare att göra ansvarsfulla val när det finns tillförlitlig och relevant information om placeringsobjekten. Vi behöver riktlinjer för hur företagen ska informera.

Hanna Hiidenpalo
Placeringsdirektör
Elo

- 1 Vi tror på att hållbar affärsverksamhet är det enda sättet som bolag kan uppnå långsiktigt hållbara resultat på. Genom att grundligt och brett integrera ESG-faktorerna i analysen av investeringsobjekt eftersträvar vi att förbättra risk-avkastning-förhållandet i synnerhet på lång sikt.
- 2 Investeringsobjektens ansvarsfullhet utvärderas genom ESG-faktorerna (miljöansvar, socialt ansvar, god förvaltning) och företagets strategi och mål speglas mot dem.

- 3 Ansvaret för pensionerna utsträcker sig flera årtionden framåt. Ansvarsfullhet är långsiktig riskhantering, tryggnad av pensionerna och påverkan, och genom den når man bra avkastning på lång sikt.

- 4 Vi behöver globalt enhetliga verktyg och ramverk som förbättrar placeringsobjektens transparens och kvaliteten hos ESG-datan.

Anna Hyrske
Chef för ansvarsfulla investeringar
Ilmarinen

- 1 Att man investerar ansvarsfullt innebär inte att man prutar på avkastningsmålet, investeringsbesluten bygger alltid på en ekonomisk bedömning av avkastning, risk och ansvarsfullhet. Ett ansvarsfullt bolag är ett bättre investeringsobjekt på lång sikt.
- 2 Vår investeringsverksamhet styrs av internationella normer, aktivt ägarskap och integrering av ansvarsfullheten i portföljförvaltningen. Vi investerar inte i tobaksbolag, förbjudna vapen eller bolag som är beroende av stenkol.

- 3 Ansvarsfullheten är en väsentlig del av Ilmarinens placeringsverksamhet, god portföljförvaltning. Med hjälp av det identifierar risker och möjligheter hos nuvarande investeringsobjekt och potentiella investeringsobjekt.

- 4 Vi föredrar aktivt ägande och påverkan i stället för uteslutning i våra egna riktlinjer för ansvarsfullhet. För beräkningar med anknytning till klimatförändringen skulle vi gärna se tydligare rekommendationer.

ESG Environmental, Social and Governance dvs. frågor som gäller miljö, socialt ansvar och förvaltning.

PRI Principles for Responsible Investment, FN:s principer för ansvarsfulla investeringar.

Jussi Häkkinen
Portföljförvaltare
Statens Pensionsfond SPF

- 1 Flera omfattande sammanfattningsanalyser av vetenskapliga artiklar har kommit fram till att ansvarsfullhet och företagets ekonomiska lönsamhet har ett statistiskt signifikant positivt samband.

- 2 Exempelvis personresurser som läggs ner på ansvarsfullhet och ansvarsrapporteringens omfattning och djup.

- 3 Beaktande av ESG-faktorerna är en väsentlig del av hanteringen av placeringsrisker idag. Ansvarsfullhet har en positiv inverkan på invester-

Hanna Kaskela
Direktör för ansvarsfull placering
Varma

- 1 Ansvarsfull placering står inte i konflikt med avkastning. Snarare är det en del av riskhanteringen, eftersom t.ex. försummelse av miljöaspekter kan ha stora följder för företagets affärsverksamhet.

Företag som handlar ansvarsfullt kommer att klara sig bäst i framtiden. Energieffektivitet minskar också kostnaderna i ett långt tidsperspektiv.

- 2 Ansvarsfullheten ska vara integrerad i företagets affärsverksamhet och strategi. Före ett placeringsbeslut utreder portföljförvaltaren före-

Kirsi Keskitalo
Biträdande direktör, ansvarsfulla investeringar, Keva

- 1 Beaktande av ESG-faktorerna och påverkan på investeringsobjekten har en positiv inverkan på avkastningen, även om betydelsen av enskilda ESG-mått varierar.

- 2 De relevanta ESG-faktorerna varierar enligt bransch och förmögenhetskategori. Kulturen vittnar om en investeringspartners ansvarsfullhet: investeringshorisontens längd, företagsanalysen, portföljens struktur och diskussioner med företagsledningen.

Magdalena Lönnroth
Chef för ansvarsfulla investeringar
Kyrkans pensionsfond KPF

- 1 Genom att investera ansvarsfullt förbättrar vi risk- och avkastningsprofilen i vår portfölj. Enligt forskning har ansvarsfulla placeringar avkastat bättre än placeringar som gjorts på det traditionella sättet.

- 2 ESG-profilen är ett centralt kriterium vid valet av kapitalförvaltare. Investeringsprinciperna och de interna processerna visar också om kapitalförvaltaren är engagerad i att utveckla sin verksamhet. Att kapitalförvaltaren förbinder sig till PRI-principerna är en viktig utgångspunkt.

”Ansvarsfullhet är långsiktig riskhantering, att trygga pensionerna.”

ingsobjektens långsiktiga ekonomiska utveckling och avkastning. Ansvarsfullhetsanalysen breddar och fördjupar den traditionella placeringsanalysen.

- 4 Vi behöver internationellt enhetliga standarder för att förenhetliga mätningen och rapporteringen av ansvarsfullheten.

tagets ESG-risker, vilket innebär att affärsverksamheten studeras genom miljöfaktorer, samhällliga och sociala faktorer och förvaltning.

- 3 Ansvarsfulla placeringar ger god avkastning. Klimatförändringen är ett intergenerationellt fenomen – åtgärder krävs omedelbart. Investera-re har en möjlighet att göra världen bättre

- 4 Informationen bör vara jämförbar och av god kvalitet, lika tillförlitlig som bokföringen. Harmonisering skulle spara tid.

- 3 Utgångspunkten är förvaltningen av pensionstillgångarna i ett långt tidsperspektiv. ESG-granskningen fokuserar på långsiktiga fenomen och överensstämmer med pensionsplaceringens tidsspann. Det är nyttigt att påverka investeringsobjekten med tanke på både avkastningen och effekterna i realvärlden.

- 4 Kevas placeringsverksamhet styrs genom investeringsprinciperna, principerna för ansvarsfulla investeringar, ansvarsfulla investeringar per tillgångsslag och principerna för ägarstyrning.

- 3 KPF har förbundit sig till att placera pensionsmedlen på ett inkomstbringande, betryggande och ansvarsfullt sätt. Dessutom vill vi föregå med gott exempel för andra investerare.

- 4 Kyrkans pensionsfond utgår från sina egna anvisningar för ansvarsfulla investeringar. FN:s principer för ansvarsfulla investeringar utgör ett styrande ramverk och vi har också uppgjort en separat klimatstrategi. Myndighetsreglering skulle sporra att vidareutveckla förfarandena för och rapporteringen om ansvarsfulla investeringar. ■

Pensionsförsäkrarna HANDLAR ANSVARSFULLT

Arbetspensionsförsäkrarna behöver djupare kunskap om investeringsobjekten. Kravet på ansvarsfullhet har integrerats i beslutsprocessen.

TEXT MIKA VIDLUND

Arbetspensionsförsäkrarnas placeringar accentueras ansvaret för miljö, samhälle och god förvaltning. Att investera ansvarsfullt är att förbereda sig för framtiden, liksom hela verksamheten inom arbetspensionssektorn.

Ansvarsfullhet och hållbar utveckling är högt uppe på agendan också på EU-nivå. Som bäst tas det fram gemensamma mätare för utvärderingen av hållbarheten och ansvarsfullheten i finansbranschaktörens verksamhet.

SVERIGE FRÄMJAR HÅLLBAR UTVECKLING

I Sverige skrevs kravet på ansvarsfull placeringsverksamhet som främjar hållbar utveckling in i lagen som styr de lagstadgade AP-fonderna i början av detta år. Fonderna ska förvalta medlen på ett exemplariskt sätt enligt principerna för ansvarsfulla investeringar och ansvarsfullt ägande utan att äventyra det långsiktiga avkastningsmålet.

Förändringen innebär ingen omvälvning av fondernas redan etablerade verksamhet. Fonderna beslutar fortfarande självständigt, hur de verkställer och tolkar lagen. Däremot styrs arbetet av regeringens krav på förenhetligande av tillvägagångssätten och en årlig peer-to-peer-ut-

värdering av ansvarsfullheten. Fastän det ännu är öppet hur det sistnämnda ska göras, har AP-fonderas etikråd, som grundades år 2007, skärpt samarbetet ytterligare.

Senast i början av året hamnade placeringsverksamheten i rubrikerna i Sverige. Det kom fram att den statliga sjunde AP-fonden hade placerat pensionspengar i den i Kanada legaliserade cannabis-businen i strid mot etikrådets rekommendationer och FN:s principer för ansvarsfulla placeringar.

Ett annat bra exempel är Statens pensionsfond i Norge, känd dels för sin storlek (ca 900 md €) och dels för att den mycket strikt följer de rekommendationer som finansministeriets etikråd ger.

Vilka företag som svartlistats och varför rapporteras transparent och offentligt. I Norge har företag utestängts också på bekostnad av avkastningen.

Internationella jämförelser av stora pensionsfonders klimatstrategi som den australiensiska klimatorganisationen AODP och miljöorganisationen WWF gjort visar att de finländska pensionsförsäkrarna hör till de bästa tillsammans med andra nordiska och holländska pensionsförsäkrare. Finländarna har förbättrat sin placering under de senaste åren.

Pensionsfondernas åtgärder går i rätt riktning, men mycket behöver ännu göras

för att verksamheten ska uppfylla kraven i Parisavtalet. En annan viktig observation som WWF gör är att mer än hälften (60 %) av fonderna i AODP:s jämförelse av de hundra största pensionsfonderna inte ännu har beaktat klimatförändringen i sina portföljer eller att åtgärderna för att motverka den är mycket begränsade.

EN LUCKA I MERCER

Den internationella Mercer Global Pension Index-jämförelsen, som mäter pensionssystemens funktion, innehåller åtminstone inte ännu någon utvärdering av pensionsfondernas ansvarsfullhet. Sannolikt kommer vi att få se också denna dimension i jämförelsen, vilket knappast gör att Finland kommer att klara sig sämre än idag utan fortfarande finns bland de bästa.

Ansvarsfullhetsbedömningar är emellertid inte helt entydiga. Problemet med dem är att bedömningen av ansvarsfullheten hos de bolag som ingår i placeringsportföljen avgörs av situationen vid tvärsnittsögonblicket. Då beaktar bedömningen inte i vilken utsträckning fonderna placerar ansvarsfullt genom att aktivt eftersträva att påverka placeringsobjektet och främja en förbättring. ■

Sakkunniga som sammanställt bilagan

KIMMO
KOIVURINNE
Analytiker, TELA

EEVA PUUPERÄ
Kostnadsfördelnings-
specialist, PSC

MAIJA SCHRALL
Statistikplanerare
TELA

MIKA VIDLUND
Kontaktchef, PSC

REDAKTION: Anne Iivonen, Pensionsskyddscentralen
GRAFISK FORMGIVNING: Markku Laitinen, Aste Helsinki Oy
FOTON: Pensionsanstalter och bildbyråer
ÖVERSÄTTNING: Pia Hansson
UTGIVARE: Pensionsskyddscentralen och arbetspensionsförsäkrarna TELA
Bokslutsbilagan utkommer i tidskriften Arbetspension 10.6. 2019, som också finns som e-tidskrift på Työeläkelehti.fi.
Bilagan finns också i pdf-form på webbplatserna Etk.fi och Tela.fi

UNDER LUPPEN

DET HETTAR TILL KRING ARBETSKRAFTENS RÖRLIGHET

Utsända arbetstagares sociala trygghet och löner sätter känslorna i svallning i Europa. I synnerhet Frankrike vill ha stramare reglering.

TEXT PETER LINDSTRÖM | FOTO LEHTIKUVA

I nom Europeiska unionens område har var och en av oss rätt att börja arbeta i ett annat land. Arbetskraftens fria rörlighet är en av EU:s viktigaste principer. Allt fler arbetstagare och företagare tar vara på denna grundläggande rättighet, som tryggats genom fördrag, förordningar och direktiv.

Exakta siffror om den rörliga arbetskraftens hela volym har ändå ingen. Ett slags indikator på arbetskraftens rörlighet

är utsända arbetstagare. För sitt utlandsjobb behöver de ett A1-intyg om sin försäkringstillhörighet. Det är lätt för myndigheterna att föra statistik över intygen. År 2017 utfärdades nästan tre miljoner A1-intyg inom EU. Antalet intyg ökade med 22 procent från året innan.

Det är fråga om utsändning av arbetstagare när en arbetsgivare skickar en anställd till ett annat land för att arbeta där på viss tid. Arbetstagare kan sändas ut också i form av

underleverans, uthyrning av arbetskraft eller intern överföring inom en företagsgrupp.

KNIVIGT ATT NÅ SAMFÖRSTÅND

På sistone har denna särskilda grupp inom arbetskraften råkat ut för en allt hetsigare politisk och juridisk debatt. Såväl presidenter som domstolar tar ställning i frågan.

Reglering av utsända arbetstagare hade t.ex. Frankrikes president **Emmanuel Macron** som ett valtema i presidentvalet år 2017. Temat återkom i EU-valkampanjerna i Frankrike i år. Kritiken som också Macron framfört handlar om att praxis med utsända arbetstagare ger för stora möjligheter att dumpa löner och social trygghet. Den politiska ledningen i Frankrike menar att A1-förfarandet borde göras mera balanserat. Denna uppfattning bygger på målet att garantera rättvis rörlighet inom EU-området, som **Marianne Thyssen**, Belgiens EU-kommissionär med ansvar för sysselsättning, rörlighet på arbetsmarknaden, kompetens och sociala frågor, har ställt.

Det har traditionellt varit svårt för staterna att nå samförstånd om hur den sociala tryggheten ska tillämpas på rörliga arbetstagare, eftersom det betraktas som medlemsstaternas interna angelägenhet.

I Frankrike är frågan ännu eldfängd som en molotovcocktail. Också tidigare har det pågått politisk armbrytning om arbetskraftens rörlighet och utsända arbetstagare. I synnerhet i början av millenniet gick debattens vågor höga.

NYTT DIREKTIV EN SEGER FÖR FRANKRIKE

Arbetsrättsliga frågor som gäller utsända arbetstagare regleras i direktivet om utstationering av arbetstagare.

A1-INTYG

- Den som arbetar tillfälligt i ett annat EU-land kan omfattas av socialförsäkringen i sitt hemland, om hen har ett A1-intyg.
- Socialförsäkringsavgifterna för en person med A1-intyg ska betalas till personens hemland och inte till arbetslandet. Också pensionen tillväxer i hemlandet.
- A1-intyg för personer som blir utsända från Finland utfärdas av Pensionsskyddsentralen.
- Den som arbetar i två eller flera EU-länder kan vara socialförsäkrad i endast ett land. Regeln gäller arbetstagare som upprepade gånger byter arbetsland och som arbetar turvis i flera länder, t.ex. förare av transportfordon.

Direktivet garanterar att arbetslandets bestämmelser om ersättningen och dess delar, bl.a. semester och minimilön, tillämpas på utsända arbetstagare. Direktivet reviderades år 2018 och träder i kraft 2020.

– En reform i rätt riktning. Det nya direktivet gör det svårare att dumpa löner och social trygghet mellan medlemsländerna, kommenterar **Arnaud Eméria**, ordförande för European Social Insurance Platform (ESIP) och chef för de franska socialförsäkringsinstitutionernas EU-representation i Bryssel.

ESIP representerar mer än 40 europeiska socialförsäkringsinstitutioner. Där känner man väl till problemen med att sammanjämka den nationella sociala tryggheten och arbetskraftens rörlighet. I många frågor som berör den sociala tryggheten föredrar medlemsländerna att bevaka sina intressen självständigt. Ordförande Eméria ser ett bra exempel i Frankrike, som lyckades genomdriva sina synpunkter på övervakningen av utsända arbetstagare vid direktivreformen.

– Frankrike lyckades få igenom hårda sanktioner för avsaknad av A1-intyg för arbetstagare. Förändringen sker steg för steg men inbegriper också både arbetsrättsliga och socialförsäkringsrättsliga bestämmelser. Från år 2017 har Frankrike haft en ny bestämmelse för att effektivt övervakningen. Om en arbetsgivare eller utsänd arbetstagare vid övervakning inte kan visa upp ett A1-intyg som krävs, kan arbetsgivaren få böter, om den inte företer A1-intyget för socialförsäkringsförvaltningen inom en månad från övervakningen, berättar Eméria.

DEN STRIKTA FRANSKA LINJEN FORTSÄTTER

Det finns dock en särskilt omstridd bransch som har lämnats utanför direktivet om utstationerade arbetstagare – internationella landsvägstransporter. Det orsakar konflikter mellan medlemsländerna och kommissionen. Spanien, Portugal, Polen och Ungern medverkade kraftigt till att deras långtradarchaufförer fortfarande kan transportera gods i EU-länderna i enlighet med arbetslagstiftningen i sitt hemland.

Polska transportföretag behåller mer än en fjärdedel av transportmarknaden inom EU. Portugisiska långtradarchaufförer är i sin tur mycket aktiva i Frankrike. Hur utbredd fenomenet är beskrivs väl av att ca 10 000 portugisiska chaufförer förra hösten hamnade i svårigheter i Frankrike, när Gula västarnas protester förhindrade distributionen av bränsle på många orter.

Frankrike har fortsatt med den strikta linjen i år. I början av året godkände Macron en lag enligt vilken utländska chaufförer som kommer till Frankrike omedelbart efter att ha kommit över gränsen ska få nationell minimilön. EU-kommissionen har gjort lagen stridig för att den inte överensstämmer med den inre marknaden. ■

Allt fler jobbar utomlands

ÅR 2017 utfärdade EU-länderna nästan tre miljoner A1-intyg. Mängden har nästan fördubblats sedan 2012.

Flest intyg utfärdades av Polen (574 000), Tyskland (400 000), Spanien (191 000), Slovenien (191 000) och Italien (153 000). Byggbranschen sticker ut som den största sektorn, men också inom transport finns det mycket internationell rörlighet.

Allt fler intyg utfärdas till arbetstagare som jobbar i flera EU-länder. Åren 2010-2017 ökade andelen arbetstagare som arbetade i flera länder från 13 procent till 36 procent.

I statistik som kommissionen offentliggjorde i februari framgår det att det till Finland år 2017 kom ca 23 000 utsända arbetstagare med A1-intyg. Arbetstagarna som blev utsända av utländska företag till Finland kom huvudsakligen från Estland, Tyskland och Polen.

Finland utfärdade i fjol mer än 12 000 A1-intyg till personer som skulle arbeta utomlands, ca två tusen fler än året innan.

Ovan: En demonstration mot nationalistiska rörelser fyllde gatorna i Wien den 19 maj med skyltar där det stod "One Europa for all". Till vänster svävar tårgasmolnen på gatorna i Paris ett par dagar tidigare, när Gula västarna (Mouvement des gilets jaunes) firade att det gått ett halvt år sedan deras protester började.. Nedan protesterar en fransk student i gul väst mot president Emmanuel Macrons reformpolitik i demonstrationen May Day Paris på Första maj.

Antalet utsända arbetstagare har ökat snabbt de senaste åren

Antalet utsända arbetstagare inom EU har fördubblats på fem år. Det största utsändarlandet är Polen och det viktigaste mottagarlandet Tyskland. Huvuddelen av de utsända arbetstagarna jobbar inom byggbranschen.

Tiina Palotie-Heino
Statistikkchef
Pensionsskyddscentralen

INOM EU har arbetskraften fri rörlighet och enligt huvudregeln ska arbetet försäkras i det land där det utförs. Men en arbetsgivare kan också sända ut sina anställda på viss tid till ett annat medlemsland för att arbeta där. Den utsända arbetstagaren är då fortfarande socialförsäkrad i det utsändande landet och får ett A1-intyg på det. Då ska personen betala sina socialförsäkringsavgifter till det sändande landet.

År 2017 utfärdades allt som allt 2,8 miljoner A1-intyg till utsända arbetstagare inom EU. Det var hela 510 000 fler än året innan. Mängden har nästan fördubblats sedan 2012.

Flest intyg utfärdades av Polen (574 000), Tyskland (400 000), Spanien (191 000), Slovenien (191 000) och Italien (153 000) (Figur 1). Minst intyg utfärdades av Finland, Irland, Grekland, Cypern och Malta, mindre än 10 000 intyg var.

AV A1-INTYGEN år 2017 var 1,7 miljoner sådana som var avsedda för arbete i ett land. De mest betydande utfärdarna var Tyskland (330 000), Polen (235 000) och Slovenien (165 000).

Det mest typiska fallet var att arbetstagaren sändes från Polen till Tyskland eller från Slovenien till Tyskland eller Österrike. Från Tyskland sändes arbetstagare till Österrike, Frankrike eller Holland.

Från Finland sändes flest arbetstagare till Sverige och Spanien.

Arbetstagare som blivit utsända till ett land utgjorde en andel på 0,4 procent av de sysselsatta på EU-nivå. Skillnaderna mellan länderna var avsevärda. Av arbetskraften i Slovenien blev hela fem procent utsända till ett annat EU-land till arbete. En nästan lika stor andel hade Luxemburg. I de flesta

Antalet A1-intyg för arbete i flera EU-länder har också ökat kraftigt.

Vilken betydelse detta hade på det sändande landets arbetsmarknad varierade stort. Av de personer som arbetade inom byggbranschen i Slovenien blev hela 60 procent utsända till ett annat EU-land. Också en betydande andel av arbetstagarna inom byggbranschen i Luxemburg (15 %), Ungern (13 %) och Slovakien (10 %) sändes till ett annat medlemsland för att arbeta där.

ANTALET A1-INTYGEN för arbete i flera EU-länder har också ökat kraftigt. År 2010 utfärdades 170 000 intyg, år 2017 redan fler än en miljon.

De som utsänts till flera länder var huvudsakligen polska långtradarförare. Hälften av långtradarchaufförerna i Luxemburg och ca en tredjedel av långtradarchaufförerna i Litauen, Kroatien, Polen, Slovakien och Lettland arbetar i flera medlemsländer.

Tyskland tog emot flest utsända arbetstagare (427 000). Näst mest togs emot av Frankrike (241 000) och Belgien (167 000). (Figur 3)

De flesta av dem som for till Tyskland kom från Polen eller Slovenien. Till Frankrike for arbetstagare från flera länder. De som for till Belgien kom i sin tur oftast från Tyskland, Luxemburg, Polen eller Frankrike.

Finland tog emot drygt 22 000 arbetstagare. De som blev utsända till Finland kom huvudsakligen från Tyskland, Polen och Estland.

EN TREDJEDEL av de utsända arbetstagarna som medlemsländerna tog emot arbetade inom byggbranschen och en fjärdedel inom tjänstesektorn.

Byggbranschens andel var störst bland dem som kom till Belgien, Danmark, Tyskland, Estland, Frankrike, Kroatien, Lettland, Luxemburg, Holland, Österrike, Finland och Sverige. I Luxemburg utgjorde utsända arbetstagare rentav en fjärdedel av alla som arbetade inom byggbranschen, i Österrike och Belgien en femtedel.

Det är bra att lägga märke till att antalet intyg inte är detsamma som antalet utsända arbetstagare. En och samma person kan få flera intyg inom loppet av ett år.

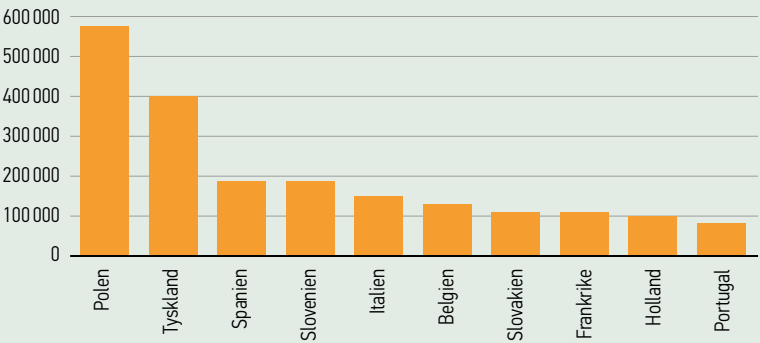
I själva verket är antalet personer ca hälften av antalet intyg. Med andra ord blev en person i genomsnitt utsänd till ett annat medlemsland två gånger under året. Här fanns det betydande skillnader mellan länderna. ■

Källa:
European Commission: Posting of workers.
Report on A1 Portable Documents issued in 2017

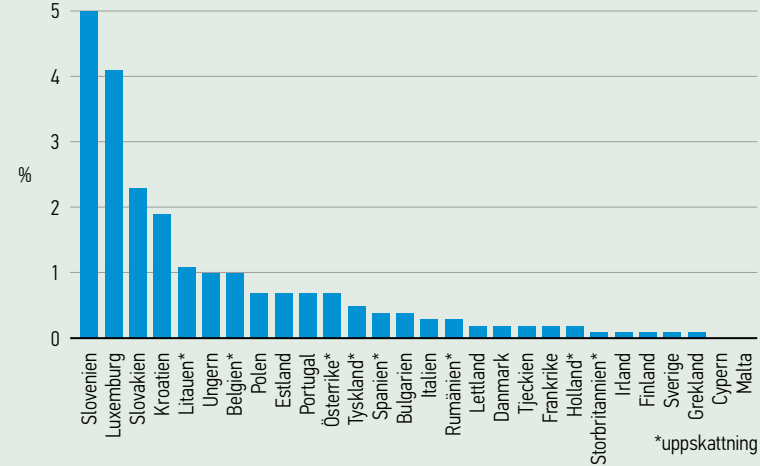
Mer om A1-intygen

- Inom EU kan en arbetsgivare sända ut sina anställda på viss tid till ett annat medlemsland för att arbeta där. Den utsända arbetstagaren är då fortfarande socialförsäkrad i det utsändande landet och får ett A1-intyg på det. Då ska personen betala sina socialförsäkringsavgifter till det sändande landet.
- Intyg kan också utfärdas till företagare som åker till ett annat land för att bedriva motsvarande företagsverksamhet som de bedriver i hemlandet. Intyget är i kraft i högst 24 månader.
- A1-intyg kan också utfärdas till arbetstagare och företagare för flera EU-länder samtidigt. Ett sådant intyg har ingen maximal giltighetstid.
- Målet är att öka och underlätta arbetskraftens fria rörlighet mellan EU-länderna.
- Pensionsskyddscentralen utfärdar intygen till personer som blir utsända från Finland.

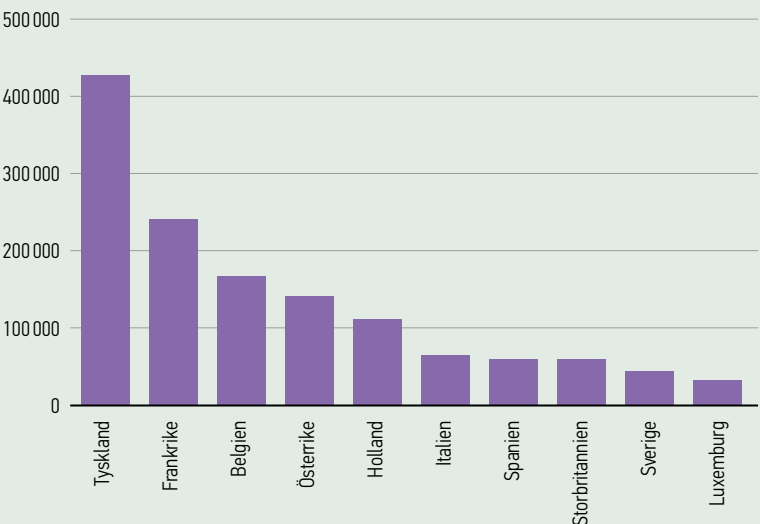
Figur 1
Största utsändarländer inom EU
Utsända arbetstagare 2017, 10 största länder

Figur 2
De utsändas andel av utsändarlandets arbetskraft inom EU
Till ett land utsända arbetstagares andel av arbetskraften i utsändarlandet 2017

Figur 3
Största mottagarländer inom EU
Länder som tagit emot utsända arbetstagare 2017, 10 största länder

Långsiktiga kalkyler

NATIVITETEN

MÅLADE DEN

STORA BILDEN

De historiskt svaga nativitetsutsikterna skapar ett tryck på finansieringen av pensionerna i framtiden. Sysselsättningen, inkomstnivåutvecklingen och avkastningen av pensionsplaceringarna är i en nyckelposition, när man försöker skapa en uppfattning om utmaningarnas storleksklass med hjälp av långsiktiga prognoskalkyler.

TEXT ANTTI KARKIAINEN | FOTO LEHTIKUVA OCH VESA LAITINEN

dén med kalkylerna är att visa i vilken riktning arbetspensionssystemet är på väg, om man fortsätter i samma spår, säger **Heikki Tikanmäki**.

Han är chef för prognoskalkylenheten och ansvarar för den långsiktiga prognosen (PTS) som Pensionsskyddscentralen producerar. Framtidsutsikterna som publicerades i våras utsträcker sig ända till år 2085.

Enligt Tikanmäki ska man inte stirra sig blind på enstaka siffror i kalkylerna. Det väsentliga är den stora bilden.

– När vi får en uppfattning om vart vi är på väg, är det möjligt att påverka utvecklingen. Ibland är det alltså önskvärt att kalkylerna inte slår in.

På grund av de dystrare nativitets- och nettoinvandringssiffrorna ser framtiden nu avsevärt mer bekymmersam ut än år 2016, då föregående kalkyler publicerades.

– De låga födelsetalen skapar ett tryck

på avgifterna på lång sikt, men inom en nära framtid är finansieringsutsikterna relativt stabila, förtydligar Tikanmäki.

Enligt baskalkylen kan arbetspensionsavgiften (ArPL) hållas nästan oförändrad till 2050-talet. Efter det börjar pensionsutgifterna i proportion till lönesumman öka kraftigt och det uppstår ett tryck att höja arbetspensionsavgiften med flera procentenheter.

– Om man inte finner lösningar på befolkningsutvecklingen, kommer avgiften att överstiga 30 procent mot slutet av kalkylperioden. Man måste reagera i god tid på situationen, men det finns ingen anledning att göra något förhastat.

OPTIMISTISKT EKONOMISCENARIO

Utöver baskalkylen innehåller PTS-rapporten olika känslighetskalkyler och kom-

”När vi har en uppfattning om vart vi är på väg, är det möjligt att påverka utvecklingen.”

Utvecklingschef Heikki Tikanmäki

TOP 5-ANTAGANDEN

PTS-KALKYLERNA beskriver utsikterna för finansieringen av pensionerna på lång sikt (2019–2085). De fem viktigaste antagandena är

- Befolkningsutvecklingen
- Pensioneringsfrekvensen
- Avkastningen på pensions-tillgångarna
- Inkomstnivåhöjningen
- Sysselsättningen

binationsscenarier som lodar framtiden. Det är också bra att vara beredd på att t.ex. den ekonomiska utvecklingen blir tydligt sämre eller bättre än enligt baskalkylen.

I det optimistiska ekonomiscenariot kombineras en snabb inkomstökning, hög sysselsättning och hög avkastning på pensionstillgångarna.

– Till följd av sådana skulle pensionsutgifterna i proportion till bruttonationalprodukten (BNP) på lång sikt vara en dryg procentenhet lägre än i baskalkylen, säger Tikanmäki.

Arbetspensionsavgiften skulle på lång sikt vara mer än fyra procentenheter lägre än i baskalkylen. Pensionernas köpkraft skulle öka, men medelpensionen i proportion till medelinkomsten skulle vara lägre p.g.a. inkomstnivåns snabba utveckling.

PESSIMISTISKT EKONOMISCENARIO

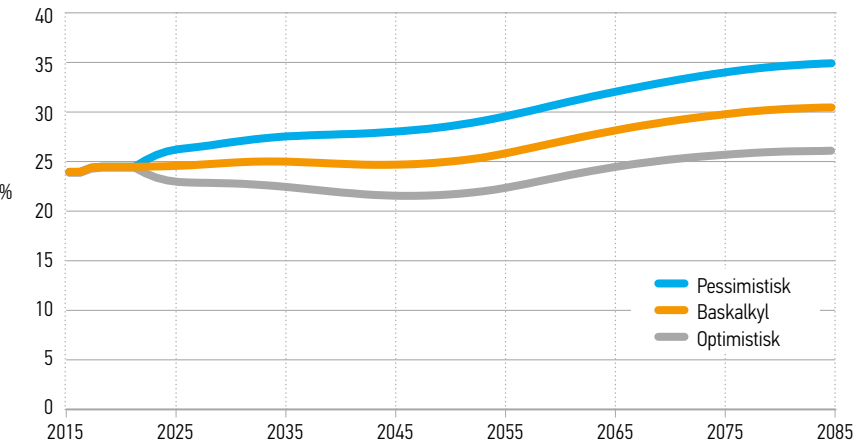
I det pessimistiska ekonomiscenariot skulle pensionsutgifterna i proportion till BNP på lång sikt vara en dryg procentenhet högre än i baskalkylen.

Om detta scenario blev verklighet skulle man vara tvungen att redan på 2020-talet höja arbetspensionsavgiften med ett par procentenheter och på lång sikt med mer än fyra procentenheter högre än i baskalkylen.

– Det är bra att komma ihåg att avgiften också kan röra sig åt andra hållet redan på

”Man måste reagera i god tid, men det finns ingen anledning att göra något förhastat.”

Arbetspensionsavgiften (ArPL), i procent av lönerna
Lagstadgade pensionsutgifter i proportion till BNP och ArPL-avgiften i proportion till ArPL-lönesumman i olika scenarier

Antagandena i PTS-kalkylen

	Baskalkyl	Optimistiskt ekonomiscenario	Pessimistiskt ekonomiscenario
Sysselsättningsgrad	73–74 %	+ 2,2 procentenheter	– 2,2 procentenheter
Inkomstnivåns utveckling	1,5 %	+ 0,5 procentenheter	– 0,5 procentenheter
Avkastning på pensionstillgångarna	2019–2028: 2,5 % 2029 -> 3,5 %	+ 1 procentenheter	– 1 procentenheter

Nativiteten antas vara 1,45 barn/kvinna

Källa: Pensionsskyddscentralen

2020-talet. Allt beror på den ekonomiska utvecklingen, påpekar Tikanmäki.

PLACERINGS-AVKASTNINGEN BETYDER MYCKET

Placeringsutsikterna inom en nära framtid är svaga. Därför har avkastningsantagandet på pensionstillgångarna sänkts till 2,5 procent för de närmaste tio åren. Efter det återgår kalkylen till ett antagande om 3,5 procents realavkastning på lång sikt.

En sådan utveckling har ingen större inverkan på avgiftsnivån, tack vare bufferarna i systemet.

Läget förändras, när vi studerar en känslighetskalkyl där avkastningen ständigt är en procentenhet större eller mindre.

I utgångsläget uppgår pensionstillgångarna till ca två gånger ArPL-lönesumman. Enligt en gammal tumregel innebär en procentenhets förändring i avkastningen två procentenheters förändring i avgiftstrycket.

Avgiften reagerar fördröjt på avkastningen, vilket innebär att tillgångarnas förhållande till lönesumman förändras, säger Tikanmäki.

På lång sikt skulle hög avkastning sänka avgiftsnivån med mer än 4 procentenheter. På motsvarande sätt skulle ArPL-avgiften höjas med mer än tre procentenheter om avkastningen följde det pessimistiska scenariot.

–Större svängningar är förstås också möjliga. Det är bra att minnas att det här endast är en variabel i en stor helhet. ■

Jorden runt

Pensionsnyheter från olika källor jorden runt och presentationer av pensionssystemen i andra länder Läs mer på www.etk.fi.

Kari Lindstedt
Informationsspecialist

LANDSPRESENTATION

IRLAND

- **Befolkning:** 4,8 miljoner
- **Förväntad livslängd:** 83,4 (kvinnor), 79,7 (män)
- **Pensionsålder:** 66 år

Pensionssystemets grund är jämna pensioner

IRLAND har ett lagstadgat sysselsättningsbaserat system med jämnstora pensioner, Pay-Related Social Insurance System (PRSI). PRSI-pensionerna är bundna till försäkringstidernas längd, inte till inkomster. PRSI-pensionerna omfattar löntagare och företagare.

Beloppet på full ålderspension är 238,3 euro i veckan. Till dem över 80 år betalas 10 euro mer. Om kravet på försäkringstid inte uppfylls, betalas behovsprövad pension, som lägst är 95,2 euro i veckan.

Utöver ålderspension betalas invalidpension och familjepension från det lagstadgade pensionssystemet.

Eftersom maximibeloppen på de lagstadgade pensionerna är rätt så låga, utgör arbetsgivarnas egna och övriga privata tilläggspensioner på många sätt en viktig del av ålderspensionsskyddet. Det är ändå bara ca hälften av arbetstagarna som omfattas av dem. Tilläggspensionerna är inte obligatoriska.

Det lagstadgade pensionssystemet fungerar som ett fördelningssystem, som består av försäkringsavgifter och skatter som betalas av arbetsgivarna och arbetstagarna. Största delen av arbetstagarna betalar 4 procent och arbetsgivarna 8,6–10,85 i PRSI-avgift.

Pensionsåldern är 66 år. Den höjs till 67 år 2021 och till 68 år 2028. Det är inte möjligt att ta ut ålderspensionen i förtid.

För de lagstadgade pensionerna ansvarar Ministeriet för sociala frågor och familjeärenden (Department of Social Protection).

KANADA

Bättre nivå på arbetspensionen

DET kanadensiska arbetspensionssystemet CPP förnyades på många sätt i början av år 2019. Den största ändringen var höjningen på nivån av arbetspensionen.

Tidigare var målet att pensionerna från arbetspensionssystemen skulle ersätta 25 procent av snittinkomsten under tiden i arbete. Nu höjs den här målnivån gradvis till 33 procent. På samma gång höjs det låga inkomsttak med 14 procent till och med år 2025.

Förutsättningarna för att få efterlevandepension förenklas och nivån på den förbättras för efterlevande makar under 45 år. Ändringarna trädde i kraft genast i början av år 2019. Pensionshöjningarna finansieras genom att höja grundpensionsavgifterna från nuvarande 9,9 procent till 11,9 procent stegvis till och med år 2023.

Government of Canada 7.2.2019

STORBRITANNIEN

Mer av lönen till tilläggspensionen

PENSIONSavgifterna för tio miljoner arbetstagare steg den här våren när den del som styrs från lönen till tilläggspensionen höjdes från 5 procent till 8 procent.

I Storbritannien tog man år 2012 i bruk ett system där löntagarna automatiskt ansluts till företagets tilläggspensionssystem, om de inte uttryckligen tackar nej till det. Den höjning som nu trädde i kraft är sista skedet i den gradvisa implementeringen av systemet.

Till följd av avgiftshöjningen blir det mindre kvar av lönen än tidigare. Om man inte är med i tilläggspensionssystemet förlorar man i så fall också de pengar som arbetsgivaren betalar in till pensionen. Sett ur ett längre perspektiv innebär det i praktiken alltså en frivillig lönesänkning.

BBC 6.4.

FRANKRIKE

Samma pensionsålder, minimipensionen höjs

PRESIDENT Emmanuel Macron höll i april en stor presskonferens främst i syfte att lugna ner de så kallade gula västarnas demonstrationer.

Macron försäkrade att pensionsåldern inte höjs från 62 år, men tiden i arbetslivet som krävs för en full pension förlängs. Han vill också höja minimipensionen till 1000 euro för dem som arbetat ett fullt arbetsliv. Idag är det totala beloppet på minimipensionen och inkomstprövade bidrag 868 euro.

Det är också meningen att indexeringen av pensionerna återställs till det normala på sätt att pensioner under 2000 euro indexeras enligt inflationen från och med nästa år och alla pensioner från och med år 2021.

Le Monde 26.4.

SVERIGE

En tredjedel av fonderna avregistrerades

NYA REGLER för pensionsfonderna i premiepensionssystemet medförde att utbudet av fonder minskade med en tredjedel. Premiepensionen är en del av den svenska allmänna pensionen. Varje år avsätts 2,5 procent av förvärvsinkomsterna till premiepensionen.

Sammanlagt 269 fonder avregistrerades. Spararnas pengar från dessa fonder hamnar i standardfonden AP7, som används när spararen själv inte gör ett fondval. Majoriteten gör inte ett aktivt fondval.

Antalet fonder som nu finns på Pensionsmyndighetens fondtorg är 553. Enligt de nya kraven ska fondförvaltaren ha minst 500 miljoner kronor i kapital utanför premiepensionssystemet.

IPE 15.1.

JAPAN

Arbetskraften krymper snabbt

DE FÖRVÄRVSARBETANDE japanernas antal förutspås minska med 22 procent under de följande 20 åren – från nuvarande 65 miljoner till 52,5 miljoner. Den låga nataliteten har gjort Japan till ett av de länder i världen med den äldsta och snabbast åldrande befolkningen.

Därför är det också viktigt att produktiviteten eller immigrationen snabbt ökar, om den nuvarande nivån på produktionen ska kunna bibehållas. Hittills har immigrationspolitiken i Japan varit sträng, även om den utländska arbetskraften under de allra senaste åren ökat.

Japans premiärminister **Shinzo Abe** har försökt uppmana kvinnor att delta i arbetslivet, men reformer som skulle underlätta detta har inte införts i större utsträckning. Det är fortfarande svårt att kombinera familj och arbete i Japan.

FT 15.1., Yle 5.2.

Lär dig mer

STÄRK DIN SAKKUNSKAP.

Pensionsskyddscentralen ordnar mångsidig utbildning om pensionsfrågor. De flesta kurser går på finska, men några också på svenska eller engelska.

WEBBKURSER PÅ FINSKA I SOMMAR

- Kort om pensions-systemet i Finland
- Grunderna i anmälan av uppgifter om pensionsbeslut
- Försäkring av utlandsarbete

Anmäl dig till Pensionsskyddscentralens kurser på www.etk.fi/koulutus

Pensioner och förmåner i inkomstregistret först 2021

TIDSPLANEN för utvidgningen av inkomstregistret ändras. Utvidgningen kommer att ske i två faser. Uppgifterna om pensioner och förmåner ska lämnas till registret först fr.o.m. 1.1.2021. Avsikten är att försäkra sig om att arbetsgivarna får ett tillräckligt stöd med att lämna in löneuppgifter.

Utvidgningen av användargrupperna av informationen i inkomstregistret ska däremot ske 1.1.2020, som planerat. Då ska uppgifterna vara tillgängliga för alla kommuner, en del samkommuner, skadeförsäkringsbolagen, arbetslöshetskassorna, arbetarskyddsmyndigheterna, Statistikcentralen, arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde, Olycksfallsförsäkringscentralen, Patientför-

säkringscentralen samt Landskapet Åland, dess myndigheter och kommuner.

Inkomstregistret togs i bruk 1.1.2019. I dagsläget ska arbetsgivare och de som betalar ersättning för arbete lämna uppgifter om alla utbetalda löner, naturaförmåner, arvoden, arbetsersättningar och andra förvärvsinkomster till inkomstregistret. Än så länge används uppgifterna av Skatteförvaltningen, arbetspensionssektorn, FPA och Sysselsättningsfonden.

Finansministeriet bereder nödvändiga lagändringar om ändringen av tidsplanen. Avsikten är att regeringspropositionen överlämnas till riksdagen i höst. ■

Mer forskning behövs om rehabiliteringens verkan

YRKESINRIKTAD rehabilitering som genomförts med stöd av arbetspensionslagarna har endast en svagt positiv effektivitet på arbetsdeltagandet, visar en populationsbaserad undersökning som utförts av Arbetshälsoinstitutet. Undersökningen granskade arbetsdeltagandet för rehabiliteringsmottagare tre år före och tre år efter rehabiliteringsperioden. Som jämförelsegrupp användes personer som inte hade genomgått arbetspensionsrehabilitering. Granskningen omfattade rehabiliteringsperioder som påbörjades under åren 2008–2010 och gällde rehabilitering för sjukdomar i rörelseorganen och psykisk ohälsa.

– För att förbättra effekten av arbetspensionsrehabiliteringen bör man utre-

da hur rehabiliteringstjänsterna kan utvecklas och i vilken utsträckning man kan använda alternativa eller kompletterande insatser, säger direktör **Jorma Mäkitalo** vid Arbetshälsoinstitutet. Forskarna föreslår att man utvecklar arbetspensionsrehabiliteringen med hjälp av forskningsbaserad försöksverksamhet. ■

Forskningsartikel: Leinonen T, Viikari-Juntura E, Husgafvel-Pursiainen K, Juvenen-Posti P, Laaksonen M, Solovieva S. The effectiveness of vocational rehabilitation on work participation: a propensity score matched analysis using nationwide register data. Scand J Work Environ Health. 2019 Apr 12. pii: 3823. doi: 10.5271/sjweh.3823.

Pro gradu-pris till Natalia Edelmann

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN beviljar årligen ett pris till en förtjänstfull pro gradu-avhandling. I år gick priset till en avhandling om arbetspensionsrehabilitering från Tammerfors universitet. Pristagaren **Natalia Edelmann** har en klar vision: hon vill förebygga att rehabilitering avbryts.

I sin pro gradu-avhandling studerar Natalia Edelmann de faktorer som påverkar hur arbetspensionsrehabiliteringen lyckas med statistiska metoder.

Avhandlingsämnet är aktuellt och utmanande och det har omsorgsfullt förankrats i den samhälleliga och vetenskapliga debatten.

Natalia Edelmann arbetar på arbetspensionsbolaget Elo och blev intresserad av arbetspensionsrehabiliteringen genom sitt arbete.

PSC:s pro gradu-pris kan beviljas en avhandling som under föregående kalenderår godkänts vid ett finländskt universitet och är intressant ur pensionsperspektiv. I år fick PSC sammanlagt

sex förslag till pro gradu-pristagare, Avhandlingarna bedömdes av pol. dr **Mikael Forss** som år 2018 gick i pension från posten som direktör på FPA. Enligt honom var alla avhandlingar intressanta och väl utarbetade.

Prissumman är 2000 euro. ■

Kontrollera ditt arbetspensionsutdrag oftare – storleken på din pension uppdateras numera månatligen, istället för årligen såsom tidigare. #pension #arbetspension #försäkring #viarveritas

VeritasEläkePension
@veritas_fi

7.5.2019 kl. 8:36

Mikko Kautto ny vd på Pensionsskyddscentralen

► Pol. dr **Mikko Kautto** tillträdde som verkställande direktör för Pensionsskyddscentralen den 1 juni. Han efterträdde fil. dr **Jukka Rantala**, som gick i pension. Kautto har sedan år

2013 arbetat som direktör med ansvar för planerings-, forsknings- och statistikfunktionerna på PSC. Åren 2007–2012 var han avdelningschef för forskningsavdelningen.

Tidigare har han arbetat bl.a. på Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes) och Statsrådets kansli. Därutöver innehar han en docentur vid Helsingfors universitet sedan 2004.

Veritas

► **Jessica Älgars** tillträdde som kommunikationschef på pensionsförsäkringsbolaget Veritas 5.3. Hon har tidigare arbetat bl.a. som kommunikationschef vid Egentliga Finlands förbund.

Elo

► Pol. mag. **Marketta Ekholm** har utnämnts till personalchef på Elo fr.o.m. 9.4. Hon kommer närmast från Accountor HR4 Oy, som tillhandahåller sakkunnigtjänster inom personaladministration och ledarskap.

► Ekon. mag. **Katja Ekman** har utnämnts till utvecklingschef för arbetshälsosedning i Österbotten med Vasa som stationeringsort fr.o.m. 15.4. Hon kommer till Elo från posten som vd för familjebolaget Ekman Systems Ab.

► **Liisamari Krüger** har utnämnts till överläkare på Elo fr.o.m. 1.4. Hon är specialistläkare i fysiatri och har särskild behörighet inom försäkringsmedicin. Krüger kommer närmast från pensionsförsäkringsbolaget Varma.

Pensionsskyddscentralens publikationer www.etk.fi/julkaisut

Fickstatistik Taskutilasto Pocket Statistics

I Fickstatistiken finns central statistik över pensionsskyddet. Dessutom innehåller den uppgifter om hela den sociala tryggheten och om befolkningen i Finland.

Serie: Statistik från Pensionsskyddscentralen 04/2019

Pensionerings- åldern inom arbspensions- systemet i Finland

I publikationen studeras pensioneringsåldern med hjälp av ett mått som tagits fram för detta ändamål, den förväntade pensionsåldern. Här presenteras definitionen på och beräkningssättet för den förväntade pensionsåldern och beskrivs dess utveckling åren 1996–2018.

Författare: Jari Kannisto

Serie: Statistik från Pensionsskyddscentralen 03/2018

Työeläkkeiden kustannustenjako vuonna 2018

Mellan olika aktörer överfördes sammanlagt 1,4 miljarder euro i pensionspengar genom Pensionsskyddscentralens kostnadsfördelning år 2018. I rapporten beskrivs hur kostnadsfördelningen har ordnats i praktiken och vad som var speciellt bland det som skedde vid avstämningarna år 2018.

Författare: Hanna Mäkinen och Eeva Puuperä

Serie: Eläketurvakeskuksen raportteja 03/2019

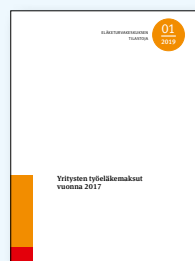
Lakisääteiset eläkkeet – pitkän aikavälin laskelmat 2019

I rapporten presenteras Pensionsskyddscentralens långsiktiga kalkyler om de lagstadgade pensionernas utveckling åren 2019–2085. Tonvikten ligger på kalkyler som gäller arbetspensionerna. Här studeras pensionsutgifter och förmånsnivåernas utveckling och finansieringen av arbetspensionerna. Bland de centralaste resultaten finns ArPL-avgiftens och -fondernas utveckling.

Författare: Heikki Tikanmäki, Sampo Lappa, Ville Merilä, Tuija Nopola, Kaarlo Reipas och Mikko Sankala
Serie: Eläketurvakeskuksen raportteja 02/2019

Yritysten työeläkemaksut vuonna 2017

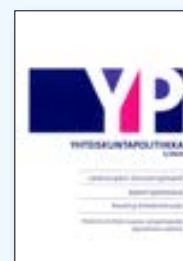

Publikationen innehåller uppgifter om företagens slutliga försäkringsavgifter enligt ArPL år 2017 efter bransch och företags storlek. Den innehåller också uppgifter om invalidpensionsdelar, antalet företag och försäkrade och fördelningen av företagens lönesumma, premieinkomsten och fördelningen av försäkringarna.

Författare: Jarno Varis och Saara Hurmerinta

Serie: Eläketurvakeskuksen tilastoja 1/2019

EU-raportit: Miltä ikääntyvän Suomen ja Euroopan tulevaisuus näyttää?

Europeiska unionens rapporter kartlägger vilka kostnader befolkningens åldrande medför och hur tillräckliga pensionerna är. Rapporten Ageing Report handlar om åldrandets ekonomiska effekter på långsikt och PAR-rapporten (Pension Adequacy Report) jämför den framtida utvecklingen av pensionernas nivå i EU-länderna.

Artikeln ger vägledning i hur informationen i de år 2018 utgivna rapporterna ska tolkas i synnerhet ur finländskt perspektiv.

Författare: Marjukka Hietaniemi och Meeri Kesälä
Publikation: Yhteiskuntapolitiikka Vol. 84 Nro 1 (2019)

HOS ANDRA UTGIVARE